Rok X. WARSZAWA, dnia 1 maja 1935 r. Nr. 9.

ROLNIK EKONOMISTA

ORGAN
ZWIĄZKU IZB i ORGANIZACYJ ROLNICZYCH
RZPLITEJ POLSKIEJ

REDAKTOR: Doc. Dr. WACŁAW PONIKOWSKI

Sekretarz Redakcji: STEFAN MIERNOWSKI

TREŚĆ:

Rolnictwo i spółdzielczość

Wysuwając się, w dobie obecnej na czoło całej polityki gospodarczej zagadnienie — usprawnienia ekonomicznego i podniesienia najszerszych warstw ludności wiejskiej, łączy się ściśle z problemem należytego wykorzystania organizacji spółdzielczej, jako podstawowej formy samopomocy gospodarczej tych warstw. Bezwątpienia, metoda organizacji spółdzielczej nie wyklucza bynajmniej stosowania innych form organizowania potrzeb gospodarczych wsi i polityka gospodarcza winna się kierować należytym objektywizmem przy stosowaniu każdej z tych metod, tymniemniej organizacja spółdzielcza posiada największe znaczenie w omawianej dziedzinie, ze względu na jej przystosowanie do potrzeb i możliwości najliczniejszych, lecz równocześnie najsłabszych elementów społeczeństwa wiejskiego, tkwiące w niej pierwiastki swoistej dynamiki społecznej oraz walory wychowawcze, przy odpowiedniem wykorzystaniu których, spółdzielczość staje się, jak to widzimy na przykładzie szeregu krajów europejskich, niezastąpioną szkołą solidarnego wysiłku i zdrowej samopomocy gospodarczej najszerszych sfer społecznych.

Ruch spółdzielczy na terenie ziem Rzeczypospolitej Polskiej, wykazuje w ostatnich latach coraz wybitniejszą przewagę elementu rolniczego: według danych statystycznych, publikowanych przez Radę Spółdzielczą za ostatnie lata ilość rolników w spółdzielniach, należących do Związków Rewizyjnych, zgrupowanych w b. Zjednoczeniu wyniosła ok. 90% i co szczególnie charakterystyczne — w spółdzielniach, należących do b. Unji, odsetek rolników w okresie szeregu lat ostatnich stale wzrastał i zbliżył się do 60%. W Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych, obejmującym obecnie

obydwa wymienione odłamy spółdzielczości, wśród zrzeszonych w spółdzielniach członków, odsetek rolników można ocenić na blisko 90% i dalszy rozwój stosunków zmierzać będzie, jak się zdaje, do wzmocnienia rolniczego charakteru tego Związku, zrzeszającego wszelkie typy spółdzielni wiejskich (z wyjątkiem wiejskich spółdzielni spożywców, zgrupowanych w „Społem"). Obecny stan ilościowy całej spółdzielczości, działającej na terenie wsi, obrazuje poniższa tablica:

Tablica Nr. 1.

Stan ilościowy spółdzielczości rolniczej zrzeszonej w Związkach rewizyjnych.

Związek	Typ							
	Spółdz. spożywców	Spółdz. oszcz.—poż. powszechn. Spółdz. inne	Spółdz. oszczędn. pożyczki rolniczej	Spółdz. mlecz.	Spółdz. zakupu i zbytu ogólne	Spółdz. zakupu i zbytu specjal. inne przetwor. Spółdz. pomocn.	Różne	Razem
Związek Spółdz. Roln. i Zarobkowo-Gospodarczych	—	689	2861	1045	733	113	33	5474
Zw. Rew. Spółdz. Ukraińskich	114	119	327	121	2018	22	43	2764
Zw. Rew. Spółdz. Ruskich	11	5	38	—	116	1	4	175
Zw. Spółdz. Niemieckich w Poznaniu	8	85	302	58	108	70	10	647
Zw. Wiejskich Spółdz. Woj. Pomorskiego (niemieckich)	—	43	22	57	49	21	—	192
Razem	133	941	3550	1281	3024	227	90	9246*)

O ile chodzi o spółdzielczość rolniczą polską, zrzeszoną w Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo - Gospodarczych, jej aktualny stan ilościowy i rozmieszczenie terytorjalne obrazuje Tablica Nr. 2, oparta na danych, opublikowanych na łamach „Spólnoty Pracy".

Zasadniczym wnioskiem, jaki zatem wysnuć należy z ewolucji naszego ruchu spółdzielczego, jest niewątpliwie fakt, że zagadnienie spółdzielcze w Polsce, staje się w coraz wybitniejszym stopniu zagadnieniem rolniczem.

O ile chodzi o ocenę aktualnych tendencyj rozwojowych poszczególnych typów spółdzielczości wiejskiej, przytaczamy poniżej interesującą opinję, wypowiedzianą w tym względzie ostatnio przez znawcę naszej spółdzielczości rolniczej Dr. T. Kłapkowskiego, który konstatuje *), że — „spółdzielnie kredytowe nie mają dzisiaj w rolnictwie pomyślnych widoków rozwoju. W ramach ekstensywnej gospodarki, wykazującej tendencję do wymiany naturalnej, spółdzielnie kredytowe nie potrafią dzisiaj zgromadzić większych funduszów ze źródeł lokalnych, ani też nie otrzymują większych kredytów z banków państwowych, coby zresztą, ze względu na małą opłacalność produkcji rolniczej, nie było wcale pożądane. Dlatego w najlepszym razie, spółdzielnie kredytowe na wsi, zdołają utrzymać narazie swój dotychczasowy stan posiadania. Za to duże możliwości rozwojowe stoją dzisiaj na wsi przed spółdzielczością towarową, w dziedzinie organizacji przetwórstwa i zbytu produktów rolniczych, jak również w dziedzinie organizacji spożycia. To też spółdzielnie towarowe muszą jeszcze w silniejszej, niż dotychczas mierze stać się czynnikami zwiększenia dochodowości, wywołania procesu kapitalizacji. Spółdzielnie towarowe, zwiększające swoją aktywność i rozszerzające swoją działalność, wyrównałyby swoje znaczenie na wsi polskiej w porównaniu ze spółdzielniami kredytowemi. Te ostatnie, mogłyby im to zagadnienie ułatwić, udzielając pożyczki tym członkom, którzy jednocześnie należą do lokalnej spółdzielni mleczarskiej czy handlowej. Z kolei podniesienie gospodarstwa rolnego przez spółdzielnię mleczarską, czy handlową oddziałałoby znowu dodatnio na zwiększenie kapitału w spółdzielniach kredytowych. Ta obustronna współpraca, doprowadzi do równowagi pomiędzy spółdzielczością towarową i spółdzielczością kredytową, zgodnie z potrzebami ekonomicznemi gospodarstwa wiejskiego".

Dodamy, że jak wynika z obserwacyj terenowych sprawa właściwego rozwoju spółdzielczości rolniczo-handlowej i przetwórczej — wysuwa się dziś na czoło aktualnych prac programowych samorządu rolniczego, i organizacyj ogólno-rolniczych.

Nadmienić dalej należy, że naczelnem zadaniem jest dzisiaj nietyle zwiększenie ilościowe placówek spółdzielczych, ile *ulepszenie jakościowe struktury naszej spółdzielczości wiejskiej* i że w tym względzie opinje kompetentnych przedstawicieli ruchu spółdzielczego i sfer rolniczych, wykazują całkowitą zbieżność.

*) Liczby te nie obejmują polskich wiejskich spółdzielni spożywczych, które są zrzeszone w Związku „Społem".

*) Artykuł p. t. „Problem przebudowy ruchu spółdzielczego w Polsce—„Rolnictwo"—zeszyt z lutego b. r.

Nader istotnym momentem w omawianej dziedzinie obchodzącym żywo sfery rolnicze jest akcja w kierunku możliwego *obniżenia kosztów funkcjonowania aparatu spółdzielczego*, biorąc zwłaszcza pod uwagę niezmierne zubożenie szerokich mas ludności wiejskiej w dobie obecnej. Niewątpliwie i tutaj zainteresowania są wspólne, chodzi bowiem o usprawnienie i jaknajwiększe udostępnienie organizacyj spółdzielczych dla szerokich rzesz drobnego rolnictwa nie wyłączając gospodarstw t. zw. karłowatych, gdzie ta potrzeba jest częstokroć szczególnie paląca, jak to wymownie stwierdzają m. in. materjały zebrane przez Studjum dla spraw gospodarstw karłowatych przy Związku Izb i Organizacyj Rolniczych.

Wreszcie zasadniczym dezyderatem wielokrotnie podkreślonym przez sfery rolnicze jest głębsze i ścislejsze niż dotychczas sharmonizowanie i zespolenie działalności zrzeszeń spółdzielczych z całością organizacji zawodowej rolnictwa i jego programem gospodarczym.

Reorganizacja spółdzielczości na podstawie znowelizowanej w 1934 r. ustawy o spółdzielniach, proces scalenia poszczególnych związków rewizyjnych, wynikiem którego było m. i. powstanie Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych, wreszcie ustrój tego Związku obejmującego obecnie w jednolitych ramach organizacyjnych zgórą $^3/_5$ całej spółdzielczości rolniczej na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i zgórą 90% całej zrzeszonej rolniczej spółdzielczości polskiej, otwierają znacznie szersze niż dotąd, możliwości i widoki — wzajemnego przenikania ruchu spółdzielczego i organizacji zawodowej rolnictwa na poszczególnych szczeblach ustrojowych.

Tablica Nr. 2.

Terytorjalne rozmieszczenie spółdzielni, należących do Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo Gospodarczych R. P. podziałem na typy spółdzielni.

Województwa	typy: Spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe powszechne Sp. Oszczędn. pow. inne	Spółdzielnie oszczędność. pożyczkowe rolnicze	Spółdzielnie mleczarskie	Spółdz. zakupu i zbytu ogólne (Syndykaty rolnicze sklepy kółek rolnicz.)	Spółdz. zakupu i zbytu specjal. (pszczel. jajcz. i tp. Spółdz.) przetw. pomocnicze	Różne	Razem w województwie
M. st. Warszawa	16	—	1	6	1	4	28
Warszawskie	46	188	212	22	8	—	476
Łódzkie	54	111	59	13	1	2	240
Kieleckie	50	225	80	15	1	1	372
Lubelskie	23	194	122	9	3	—	351
Białostockie	18	167	57	11	3	1	257
Wileńskie	26	96	47	18	5	2	194
Nowogródzkie	8	113	25	9	3	—	159
Poleskie	8	92	20	6	1	—	128
Wołyńskie	12	219	47	7	6		290
Poznańskie	162	11	37	56	10	13	289
Pomorskie	59	85	31	19	10	—	203
Śląskie	33	200	4	4	12	1	254
Krakowskie	47	401	94	54	9	2	607
Lwowskie	68	360	114	55	14	4	615
Stanisławowskie	11	142	13	15	—	—	191
Tarnopolskie	21	167	49	14	2	—	253
Razem	672	2770	1012	333	90	30	4907*)

*) Liczba spółdzielni należących do Związku po zakończeniu prac organizacyjnych będzie wyższa niż wynika z tabeli i wyniesie około 5400 spółek.

W związku z powyższym aktualnem staje się już dziś, wypracowanie konkretnego programu współpracy sfer zawodowo-rolniczych i spółdzielczych. Jednym z ważniejszych realnych zagadnień w tej dziedzinie, jest rozwinięcie współpracy opinjodawczej izb rolniczych ze związkiem rewizyjnym przy zakładaniu spółdzielni rolniczych, a co zatem idzie ustalaniu sieci tych placówek. Wspomniane możliwości wzrosły na skutek uchwały Rady Spółdzielczej z końca ub. r., zalecającej Związkom Rewizyjnym, aby przed wydaniem oświadczenia o celowości zakładania spółdzielni rolniczej, zasięgały opinji właściwej Izby Rolniczej. W konsekwencji powzięcia tej uchwały, odpowiednie przepisy zosta-

ły już umieszczone w statutach niektórych Związków Rewizyjnych w szczególności Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo - Gospodarczych.

Bez przesady należy stwierdzić, że od efektywnej i celowej współpracy zawodowej reprezentacji rolnictwa ze spółdzielczością w omawianej dziedzinie posiadającej konkretne znaczenie dla racjonalnego rozwoju ruchu spółdzielczego, zależeć będzie również w niemałym stopniu dalsze rozszerzenie i pogłębienie całości tej współpracy. Na specjalną zatem uwagę zasługuje sprawa obrania właściwej metody opinjowania wniosków o zakładaniu nowych placówek spółdzielczych. Opinja izby rolniczej nie powinna mieć charakteru dorywczego, lecz konsekwentnie wypływać z programu rozwoju spółdzielczości rolniczej w okręgu izby na podstawie przedyskutowanych w odpowiednich organach izby (przy udziale również reprezentantów kół spółdzielczych) i gruntownie opracowanych, wytycznych rozplanowania sieci poszczególnych typów spółdzielni z uwzględnieniem lokalnych warunków i potrzeb gospodarczych, komunikacyjnych, demograficznych i t. d.; konieczne jest przytem eliminowanie niezdrowej konkurencji oraz zapewnienie każdej spółdzielni odpowiedniego rejonu, wystarczającego dla samodzielnego rozwoju oraz sił społecznych, które mogłyby pokierować jej pracą. Wskazanem jest również branie pod uwagę przy rozplanowaniu sieci spółdzielni, rozmieszczenia innych ośrodków pracy społeczno-rolniczej (kółek rolniczych i t. p.) w celu stworzenia sprzyjających warunków dla komasacji prac kulturalno-zawodowych na terenie wiejskim, co przy braku dostatecznej liczby wyrobionych działaczy jest kwestją szczególnie ważną.

Ważnem jest zorganizowanie systematycznej współpracy programowej sfer rolniczo-zawodowych z przedstawicielami całej zrzeszonej w danym okręgu spółdzielczości rolniczej — na gruncie specjalnych Komisyj Spółdzielczych w izbach rolniczych. Będzie to odpowiednikiem przewidzianego w statucie Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo - Gospodarczych udziału reprezentantów izby rolniczej we władzach okręgowych Związków Spółdzielni i umożliwi ścisłe harmonizowanie prac prowadzonych w łonie wszystkich zainteresowanych czynników. Samorząd rolniczy jest właściwym terenem ustalenia całokształtu programu gospodarczego prac prowadzonych na terenie wiejskim ze szczególnem uwzględnieniem dziedziny spółdzielczości rolniczej.

Na szczególną uwagę zasługuje sprawa należytego postawienia wspólnemi siłami akcji oświatowo-gospodarczej na wsi w kierunku spółdzielczym, w której wykorzystane być winny obok zrzeszeń spółdzielczych także szkolnictwa rolnicze, organizacje społeczno-rolnicze, samorządy terytorjalne, organizacje przysposobienia rolniczego młodzieży wiejskiej i t. d. przy czynnym udziale izby rolniczej w ustalaniu programu współpracy tych czynników. Tą drogą może być również podniesiony stopień aktywności czynnika społeczno-rolniczego, we władzach poszczególnych spółdzielni i ich związków — dotąd częstokroć b. niewystarczający.

Koniecznem jest wreszcie, w celu należytego postawienia sprawy rozwoju spółdzielczości rolniczej na wsi i osiągnięcia silniejszego udziału rolników w pracach organizacyj spółdzielczych ściślejsze organizacyjne związanie spółdzielni wiejskich z towarzystwami rolniczemi.

Dotychczasowy stan faktyczny, wykazuje w tej dziedzinie stosunkowo zbyt słaby i niedostateczny kontakt organizacyjny spółdzielczości z organizacją zawodowo-rolniczą w powiecie: odsetek spółdzielni, będących członkami np. poszczególnych towarzystw rolniczych, waha się w granicach bardzo szerokich i z reguły nie przekracza 20—30% ogólnej liczby spółdzielni, czynnych na danym terenie, chociaż nie ulega wątpliwości, że bardzo poważna ilość placówek spółdzielczych, powstaje właśnie na skutek inicjatywy lokalnych zrzeszeń zawodowo-rolniczych. Wejście zrzeszeń spółdzielczości wiejskiej w ramy ogólnej organizacji rolniczej, zarówno, na szczeblach lokalnych (w powiecie i t. d.), jak i w centralnych reprezentacjach rolniczych stać się powinno podwaliną wspólnego frontu rolniczo-spółdzielczego na wsi.

Stanisław Miklaszewski

Włoska reglamentacja przywozu

Od dnia 16 lutego b. r. z chwilą gdy rząd włoski wprowadził w sposób niespodziewany zakaz w stosunku do całego swego przywozu zagadnienie włoskiej reglamentacji przywozu wysunęło się na czoło międzynarodowych zagadnień handlowo-politycznych.

Zaznaczyć należy że zasada reglamentacji, choć stosowana w skromniejszych rozmiarach, została wprowadzoną we Włoszech już przed paru laty. U podstawy włoskiej reglamentacji przywozu leży mianowicie dekret z 14 listopada 1926 r. zamieniony na ustawę 7 lipca 1927) w którym ustalona została pierwsza lista towarów zakazanych do przywozu. Lista ta zawiera szereg towarów będących przeważnie produkowanych we Włoszech. Z produktów rolniczych lista obejmuje tylko winogrona. Art. 3 ustawy postanawia, iż pozwolenia na przywóz towarów zakazanych wydaje na wniosek zainteresowanych Ministerstwo Finansów. Z innych postanowień dekretu zasługuje na szczególną uwagę art. 2, który uprawnia Ministerstwo Finansów w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych i Ministrem Korporacyj do wydawania dalszych zakazów, o ile to będzie potrzebnem z punktu widzenia interesów rynku wewnętrznego.

Na podstawie art. 2 dekretu wydane zostały dalsze zakazy, a mianowicie dekretami z 14 lutego 1932, 22 lutego 1932 (z artykułów rolniczych: słód), 15 lipca 1932 (skóry futrzane i niefutrzane, rośliny żyjące), 8 lipca 1933 (kazeina), 11 stycznia 1934 (oliwki świeże, nasiona nieoleiste), 18 sierpnia 1934 (ser twardy, tłuszcz wieprzowy), 10 grudnia 1934 (wieprze, mięso świeże wieprzowe, nieprzyprawione, daktyle), 18 stycznia 1935 (pszenica, mąka pszenna, mięso świeże również chłodzone, mięso wieprzowe mrożone) i wreszcie dekret z 19 lutego 1935 r.

Zaznaczyć należy, iż dekret z dn. 18 sierpnia 1934 r. i następne różnią się co do charakteru od dekretów poprzednich. Jako motyw pierwszych zakazów podawana jest mianowicie ochrona rynku wewnętrznego poszczególnych produktów. Od połowy 1934 r. zakazy przywozu tłomaczone są natomiast względami gospodarczo-politycznemi i koniecznością obrony bilansu handlowego Włoch. Nadto wcześniejsze zakazy posiadają w zasadzie charakter generalny bez określenia kontyngentów przypadających na poszczególne państwa, przyczem udzielanie pozwoleń na przywóz uzależnione jest od każdorazowej decyzji Ministerstwa Finansów, o ile umowy międzypaństwowe nie postanawiają inaczej. Natomiast wprowadzając zakazy dekretem z dnia 18 sierpnia 1934 i dekretami późniejszemi, rząd włoski jednocześnie zawiadomił poszczególne rządy o przyznanych im kontyngentach, które zostały oparte na przywozie lat ostatnich.

Oprócz tych zakazów przywozu o charakterze gospodarczym wymienić należy dekret Ministerstwa Rolnictwa z 3 marca 1927 r., który ze względów na obawę zawleczenia raka ziemniaczanego zakazuje zupełnie przywozu ziemniaków do Włoch. W drodze wyjątku od powyższego dekretu, mogą być wydawane przez Ministerstwo Rolnictwa dekrety z ważnością roczną, dopuszczające przywóz z pewnych krajów wolnych od raka ziemniaczanego, z takiego dekretu korzystają jedynie Węgry. Nadto Ministerstwo Rolnictwa wydaje co roku dekret określający ilość ziemniaków do sadzenia, które mogą być dopuszczone do przywozu z krajów posiadających należycie zorganizowaną służbę fitosanitarną.

Dalej zasługuje na podkreślenie pośrednia reglamentacja przywozu, jak ograniczenie do 1% ilości zboża zagranicznego dozwolonego do przemiału, przymus mieszania mąk i kasz zagranicznych z mąkami i kaszami krajowemi, obowiązek znakowania jaj w sposób specjalny oraz szereg przepisów weterynaryjnych, dotyczących przywozu zwierząt i drobiu żywego, nader uciążliwych i kosztownych.

Wreszcie należy zwrócić specjalną uwagę na zarządzenia dotyczące przywozu bydła, które wprawdzie należą do dziedziny taryfowo-celnej, niemniej w praktyce równają się skontyngentowaniu przywozu. Otóż dekretem z dnia 26.I.1934 r. wprowadziły Włochy zmianę w sposobie odprawy celnej bydła, polegającą formalnie na tem, iż cło zamiast od wagi, obliczane jest od sztuki, faktycznie zaś stwarzającą wręcz prohibicyjną ochronę. Obok tych nowych stawek autonomicznych ustanowiono stawki konwencyjne, które przyznawane są poszczególnym państwom w ramach pewnych kontyngentów. Takie kontyngenty nisko - celne przyznane poszczególnym państwom wynoszą: dla Jugosławji — 45.000 szt., dla Rumunji — 18.000 sztuk, dla Węgier — 55.000 sztuk, dla Bułgarji — 600 sztuk, dla Danji 900 sztuk, dla Austrji — 900 sztuk, dla Polski — 920 sztuk.

Ze względu na niemożność przywożenia bydła

przy stawce autonomicznej, przywóz ograniczyć się musi do kontyngentów niskocelnych, wobec czego w końcowym efekcie te niskocelne kontyngenty nie różnią się od ograniczenia przywozu w drodze zakazu.

Jak wynika z powyższego pobieżnego przeglądu zarządzeń włoskich, na początku roku 1935 Włochy posiadały już cały szereg zakazów i ograniczeń przywozu; reglamentacja handlu zagranicznego tego kraju była niemniej stosunkowo dosyć liberalną. To też dekret z dn. 16 lutego 1935 r. rozszerzający zakazy przywozu na wszystkie pozycje włoskiej taryfy celnej był ze strony rządu włoskiego krokiem niezwykle radykalnym.

Bezpośrednim powodem tych tak daleko idących zarządzeń było znaczne pogorszenie się bilansu handlowego Włoch. Tablica poniższa pozwala zdać sobie sprawę z pogorszenia się bilansu handlowego, którego saldo ujemne utrzymując się w ciągu trzechlecia 1931—1933 mniej więcej na tym samym poziomie półtora miljarda lirów, zwiększyło się nagle w r. 1934 o 1 miljard lirów. Wprawdzie w latach wcześniejszych, jak widać z tablicy salda ujemne bilansu handlowego były znacznie wyższe, ale trzeba wziąć pod uwagę trzykrotny spadek obrotów, jaki nastąpił od roku 1929, oraz znaczne pogorszenie tak ważnych pozycyj bilansu płatniczego Włoch, jak przewozy morskie, turystyka i przekazy emigrantów dla rodzin pozostałych w kraju. Pozycje te stanowiły przeciwwagę nadwyżek importowych.

Handel zagraniczny Włoch w miljonach lirów.

Rok	Przywóz	Wywóz	Saldo
1928	21.920	14.556	— 7.364
1929	21.303	14.884	— 6.419
1930	17.347	12.119	— 5.227
1931	11.643	10.210	— 1.433
1932	8.268	6.811	— 1.457
1933	7.412	5.980	— 1.432
1934	7.667	5.225	— 2.445

Dekret z 16 lutego oparty jest jak i poprzednie na art. 2 dekretu z dnia 14 listopada 1926 r. Zarządzenia jego nie odnoszą się do towarów importowanych w drodze kompensaty, nadto może on być uchylony przy obrocie uszlachetniającym. Dekret wszedł w życie 19 lutego.

Jednocześnie z ukazaniem się dekretu rozesłany został do urzędów celnych okólnik Ministerstwa Skarbu, zawierający przepisy przejściowe regulujące przywóz towarów objętych zakazem na podstawie nowego dekretu. Przepisy te dotyczą w pierwszym rzędzie dopuszczenia w okresie 16.II — 31.III. pewnych określonych ilości tych towarów bez obowiązku przedstawienia przewidzianego w dekrecie z 14.XI.1926 pozwolenia Ministerstwa Skarbu. Ilości te ustalone są na podstawie przywozu w tym samym okresie 1934 roku, przyczem dopuszczony jest tylko pewien procent przywozu zeszłorocznego, który w zależności od towaru waha się od 15%—35%. O ile chodzi o towary interesujące polski eksport rolny wymienić należy: bydło — 15%, trzoda — 15%, drób — 15%, jaja — 25%, jęczmień — 30%, jarzyny suszone — 25%, dykty — 25%, krochmal — 25%, nasiona nieoleiste — 30%, tłuszcze zwierzęce — 20%, słonina — 20%. Import tych ilości, dopuszczony jest na podstawie dokumentów celnych przedstawionych przez importera. W dalszym ciągu okólnik reguluje sprawę transportów zatrzymanych na granicy, przesyłek pocztowych, towarów objętych poprzedniemi zakazami oraz kontyngentów celnych. O ile chodzi o ten ostatni punkt, to wszystkie towary przywożone w ramach niskocelnych kontyngentów mają być dopuszczone do przywozu.

W dniu 2 marca wydany został nowy dekret uzupełniający dekret z 16 lutego. Dekret ten przewiduje dopuszczenie do przywozu towarów pochodzących z krajów, z któremi Włochy zawarły porozumienia clearingowe i to w granicach przewidzianych przez te porozumienia.

W związku z zarządzeniami ograniczającemi przywóz, Rząd włoski zwrócił się, do poszczególnych państw zainteresowanych, z propozycją zawarcia układów, uwzględniających stan rzeczy stworzony dekretem z dn. 16.II.

Aż do czasu zawarcia takiego układu przywóz odbywać się ma w każdym wypadku na podstawie przepisów tymczasowych, ustalających procentowy stosunek dozwolonego przywozu w porównaniu z rokiem 1934. Przepis dotyczący dopuszczenia do przywozu wydany na okres 19.II. —31.III. został zresztą przedłużony na dalszy okres 3 miesięcy, przyczem cyfry dozwolonego przywozu zostały w niektórych wypadkach zmienione ze szczególnem uprzywilejowaniem surowców. Zaznaczyć należy, iż cyfry te nie przesądzają obrotów włoskich z poszczególnemi krajami na przyszłość, lecz posiadają charakter prowizoryczny i stanowią podstawę do rokowań. Jak już wyżej zaznaczono, cyfry te nie dotyczą krajów, z któremi Włochy zawarły uprzednio umowy clearingowe. Do krajów tych należą: Bułgarja, Niemcy, Jugosławja, Rumunja, Turcja, Węgry i Urugwaj.

Jako typ układu, który Włosi chcieli począt-

kowo zgeneralizować w stosunkach z innemi państwami, wysunięty został układ clearingowy z Niemcami z 31 grudnia 1934 r. Układ ten przewiduje, iż wzajemne wypłaty odbywać się będą wyłącznie za pośrednictwem Reichsbanku i Banca d'Italia (w charakterze kasjera Instytutu dla handlu z zagranicą). Równowartość towarów zakupionych we Włoszech (względnie w Niemczech) ma być wpłacana w markach (względnie w lirach) na konto specjalne, bezprocentowo w Reichsbank (względnie Banca d'Italia). Z tych rachunków, markowych w Reichsbank lub lirowych w Banca d'Italit, dokonywane są wypłaty eksporterom towarów do Włoch lub do Niemiec, w granicach rozporządzalności i w porządku chronologicznym wpłat dokonywanych przez importerów danych towarów.

W praktyce okazało się jednak niewykonalnem zastosowanie tego samego typu układu do stosunków ze wszystkiemi państwami. Obok więc układów opartych na zasadzie clearingu całkowitego występują zasadniczo dwa typy układów: układy przewidujące t. zw. „clearing jednostronny" oraz układy bezclearingowe.

Prowizoryczna umowa z Anglją oparta jest na zasadzie clearingu jednostronnego, nadto ustala ona stosunek obrotów 10 : 8 na korzyść Włoch. Zasada jednostronnego clearingu została sformułowaną w sposób następujący:

„Włoscy importerzy towarów angielskich wpłacać będą należność w lirach do Narodowego Instytutu Wymiany z zagranicą, gdzie sumy te będą winkulowane do czasu, gdy Instytut dysponować będzie dostateczną ilością funtów szterlingów dla przekazania eksporterom angielskim. Rząd włoski gwarantuje, że wszystkie dewizy pochodzące z importu włoskiego do Wielkiej Brytanji będą od chwili podpisania prowizorjum przeznaczone wyłącznie na pokrycie importu towarów angielskich do Włoch. Koszty wynikające z zamiany dewiz obciążają każdorazowo importerów".

Wcelu wykonania zobowiązania dotyczącego gwarancji, iż dewizy pochodzące z eksportu do Wielkiej Brytanji będą przeznaczone na pokrycie importu angielskiego do Włoch, wydany został dekret międzyministerjalny z dnia 20 marca, stanowiący, iż wszelkie faktury wystawiane przez eksporterów włoskich do Anglji winny być płatne w funtach szterlingach. Wierzytelności wynikające z eksportu brytyjskiego do Włoch winny być uiszczane w czekach na Instytut Wymiany z Zagranicą płatnych w funtach szterlingach.

Z innych umów opartych na clearingu jednostronnym wymienić należy krótkoterminowe prowizorjum z Czechosłowacją, mające być w najbliższym czasie zastąpione układem ostatecznym, oraz porozumienie z Belgją będące w obecnej chwili przedmiotem negocjacyj.

Układ bezclearingowy zawarty został ze Szwajcarją, co tłomaczy się dodatnim saldem bilansu handlowego Włoch z tym krajem (wynosiło ono za rok 1934 około 150.000.000 lirów). Układ przewiduje wzajemne zapewnienie przywozu w granicach obrotów z roku 1934, przyczem ze strony włoskiej nie wymagane będą pozwolenia przywozu, który dokonywany będzie na podstawie kwitów celnych przedstawionych przez importerów.

Reasumując, stwierdzić można, iż po upływie dwóch i pół miesięcy skrystalizowane zostały wytyczne, na których opiera się uregulowanie stosunków handlowych Włoch z zagranicą. Obrót zagraniczny Włoch oparty jest na trzech zasadach: 1) kontyngenty procentowe wynoszące od 10% do 35% przywozu z roku 1934, ze szczególnie liberalnem traktowaniem surowców i półfabrykatów, 2) przywóz w ramach już zawartych lub przewidywanych układów, wśród których wyróżnić się dają wymienione wyżej trzy typy clearingu wzajemnego, clearingu jednostronnego i obrotów bezclearingowych oraz 3) przywóz w ramach tranzakcyj kompensacyjnych prywatnych.

Przechodząc do stosunków handlowych polsko-włoskich stwierdzić należy wyraźną tendencję do nadwyżki importu z Włoch nad eksportem. Za ostatnie kilka lat bilans handlowy polsko-włoski przedstawia się jak następuje:

Obroty polsko-włoskie w milj. złotych.

	Przywóz z Włoch do Polski	Wywóz z Polski do Włoch	Saldo
1930	70	31	— 39
1931	50	36	— 14
1932	29	33	+ 4
1933	38	25	— 13
1934	34	37	+ 3

Jak z powyższych cyfr wynika, wywóz Polski do Włoch nie uległ w ciągu ostatnich pięciu lat bardzo poważnym zmianom, utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie. Zanotować należy natomiast poważne zmniejszenie przywozu w okresie 1930 — 1932, poczem przywóz się stabilizuje z pewną tendencją do wzrostu. Charakterystycznem jest utrzymanie się ujemnego salda bilansu w ciągu omawianego okresu. Wy-

jątek stanowi rok 1932. Natomiast saldo bilansu handlowego na rok 1934 należy uznać również za ujemne, o ile weźmiemy pod uwagę znane zakupy okrętów we Włoszech, które nie są uwzględniane w statystyce handlu zagranicznego.

Jest rzeczą jasną, iż zawierając układy z poszczególnemi krajami Włochy będą dążyły do wyrównania z niemi obrotów. Oczywiście tylko częściowo może być to dokonane w drodze zwiększenia eksportu włoskiego, głównie zaś zrównanie obrotów będzie musiało być uzyskane w drodze zmniejszenia importu do Włoch. Z punktu widzenia polskiego eksportu rolnego interesującem jest stwierdzić, jak wyglądają obroty Włoch z krajami, dostarczającemi na rynek włoski produkty rolne.

Obroty Włoch z krajami o wywozie rolniczym
za 11 miesięcy 1934 r. w miljonach lirów.

Nazwa kraju	Przywóz	Wywóz	Saldo
Bułgarja	28	11	— 17
Jugosławja	63	33	— 30
Rumunja	111	70	— 41
Turcja	63	33	— 30
Węgry	94	118	+ 24

Jak wynika z powyższej tablicy z większością krajów, których wywóz ma charakter rolniczy Włosi posiadają bilans handlowy ujemny; wyjątek stanowią jedynie Węgry. Fakt ten uznać należy za korzystny z punktu widzenia polskiego, posiadając bowiem bilans z Włochami wyrównany, możemy liczyć na pewne korzystne dla nas przesunięcia na rynku włoskim.

Stanisław Barcinski.

Produkty mleczarskie w handlu zagranicznym w 1934 r.*)

Mleko i jego przetwory stanowią bardzo skromną pozycję wywozu w stosunku do możliwości produkcyjnych naszego mleczarstwa. W okresie 1926/31, kiedy przemysłowy przerób mleka należał do najbardziej opłacalnych gałęzi przemysłu rolnego, a obrót produktów mleczarskich na rynku światowym nie podlegał prawie żadnym ograniczeniom, wywóz tej grupy produktów dochodził do 3% ogólnej wartości całego naszego wywozu. W r. 1929, który był pod tym względem rekordowym, wywieźliśmy produktów mleczarskich (głównie masła) za sumę 91,5 mil. zł (ca. 3,2% całego wywozu). Jeszcze w r. 1931 eksport produktów grupy mleczarskiej przyniósł 59,3 mil. zł (3,2% całego wywozu). W następnych latach wartość tego wywozu spadła do ca. 5 mil. zł (ca. 0,4% całego wywozu). Dopiero w r. 1934 nastąpiła wyraźna poprawa. Mianowicie wartość wywozu produktów mleczarskich w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o przeszło 100% i wynosiła prawie 1,3% wartości globalnego wywozu.

Po stronie przywozu stanowią produkty mleczarskie (głównie sery, oraz mleko sproszkowane i zgęszczone), wprost nikłą pozycję. Tendencja spadkowa tego przywozu działała w ostatnich latach bez przerwy, wskutek czego w ostatniem trzechleciu stwierdzamy salda dodatnie w obrocie produktami mleczarskiemi z zagranicą.

Dla porównania zestawiamy wartość produktów mleczarskich w naszym handlu zagranicznym za lata 1929—1934.

	wywóz: tys. zł:	przywóz: tys. zł.	saldo tys. zł.
1929 r.	91.476	8.089	+ 83.387
1930 r.	62.342	5.456	+ 56.886
1931 r.	59.263	4.490	+ 54.773
1932 r.	4.746	3.413	+ 1.333
1933 r.	5.420	1.854	+ 3.566
1934 r.	12.005	1.323	+ 10.682

Wzrost salda dodatniego w r. 1934 o 7.112 tys. zł jest przedewszystkiem wynikiem zwiększenia się wartości wywozu masła o 4.241 tys. zł oraz serów o 2.668 tys. zł. Wywóz mleka zwiększył się o 135 tys. zł. Po stronie przywozu mamy do zatonowania spadek wartości importowanego masła o 17 tys. zł serów — o 17 tys. zł, mleka zgęszczonego — o 18 tys. zł, mleka sproszkowanego — o 16 tys. zł. Wzrósł jedynie przywóz kazeiny i albuminy o 16 tys. zł.

Obroty ilościowe produktami mleczarskiemi wzrosły w roku sprawozdawczym w stopniu o wiele większym niż efekt pieniężny tego wywo-

*) Zestawienia i obliczenia sporządzono na podstawie miesięczników „Handlu Zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska", publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny.

zu. Ceny rynku światowego bowiem, pod wpływem forsowanego dzięki subwencjom i premjom wywozu, obniżały się w miarę czy to rzeczywistego spadku konsumcji, czy też sztucznego zmniejszania zapotrzebowania, osiągniętego na drodze podwyższenia murów celnych, kontyngentowania albo zakazów przywozu.

Wywóz masła, które stanowi ponad ⅔ naszego eksportu mleczarskiego, osiągnął w 1934 r. 44.368 q, czyli o 175% więcej niż w r. 1933. Wartość tego wywozu wzrosła zaledwie o 95%, co świadczy o poważnym spadku ceny wywiezionego masła. Pod tym względem bardzo wymownie orjentuje poniższa tabelka, podająca wartość całego wywozu i średnie ceny 1 kg masła wyeksportowanego w ostatnich 6 latach:

	wartość wywozu masła:	w przeliczeniu za 1 kg.
r. 1929:	88.068. tys. zł	5,84 zł
r. 1930:	59.163. tys. zł	4,88 zł
r. 1931:	56.305. tys. zł	4,52 zł
r. 1932:	3.858. tys. zł	3,14 zł
r. 1933:	4.462. tys. zł	2,77 zł
r. 1934:	8.703. tys. zł	1,96 zł

Tak wydatne pogorszenie się w ub. r. wyników spieniężenia masła w eksporcie posiada przyczynę w specyficznem nastawieniu naszej polityki eksportowej w r. 1934. Skoro bowiem stało się wiadome, że import masła do Anglji zostanie skontyngentowany na podstawie ilości importowanych z poszczególnych krajów w r. 1934, należało nawet przy deficytowym eksporcie zapewnić sobie wysoką kwotę importu na rynku angielskim. Notowania masła w Londynie, a specjalnie masła polskiego, były bardzo niskie. Eksporterzy uzyskiwali za masło, wywożone na rynek angielski, średnio rocznie1,56 zł za kg. Dopiero pomoc Skarbu Państwa umożliwiła wypłatę producentom ceny, osiąganej w przybliżeniu na rynku wewnętrznym. Na rynku niemieckim eksporterzy nasi osiągali średnio rocznie 2,75 zł za kg bez żadnych dopłat ze strony Skarbu. Byłaby to w porównaniu z przeciętną roczną cenę 2,61 zł za kg, osiągana przez mleczarnie zachodnio-polskie, dobra cena, kompensująca do pewnego stopnia straty, poniesione na eksporcie do innych krajów, gdyby należności z tego tytułu nie uległy zamrożeniu wskutek niewłaściwej struktury polsko-niemieckiej umowy konpensacyjnej z 11 października 1934 r.

Ważne pytanie, do których krajów wywieziono w roku ub. masło, rozwiązuje następna tabelka. Na pierwszem miejscu wśród importerów naszego masła kroczy Anglja z 56,9%, na drugiem — Niemcy z 37,6%. Do dwóch zatem krajów sprzedaliśmy w r. 1934, z wątpliwą zresztą korzyścią, 94,5% całego eksportu masła, na pozostałe kraje przypada tylko 5,5%. Ze względu na skomasowanie tego wywozu na dwóch rynkach (w r. 1933 same Niemcy przejęły aż 92,9% naszego wywozu masła) możemy mówić o niekorzystnej strukturze naszego eksportu masła, lecz przy dzisiejszej reglamentacji importu masła jesteśmy wobec tego zjawiska bezsilni. Ponadto trzeba uwzględnić, że polityka dążenia do rozwoju własnej produkcji mleczarskiej w wielu krajach będzie się utrzymywała nadal. Trudno więc sądzić, że w tej dziedzinie sytuacja zmieni się dla nas w krótkim czasie radykalnie na lepsze.

Obrót zagraniczny *serami* uchwyciła statystyka Głównego Urzędu Statystycznego sumarycznie, bez zróżniczkowania według gatunków serów, co zaciemnia obraz całości. Ze szczegółowej statystyki lat poprzednich wiemy, że importujemy głównie sery typu szwajcarskiego, bryndzę i kwargle, w mniejszych ilościach sery szlachetne francuskie i holenderskie, a w ostatnich miesiącach także sery włoskiego pochodzenia, wzamian za przyznane nam kontyngenty na jaja, węgiel i t. d. W eksporcie naszym, obok twarogu i sera chudego, figurują także, w ilościach oczywiście mniejszych, sery szlachetne, jak np. szwajcarski i in., produkowane przedewszystkiem na nizinach gdańskich.

Odpowiednie liczby przywozu i wywozu serów, w porównaniu z latami poprzedniemi, podaje następujące zestawienie:

	s e r y:			
	przywóz:		wywóz	
	q	tys. zł	q	tys. zł
r. 1929	5.874	2.647	17.340	2.644
r. 1930	4.569	1.940	14.583	2.487
r. 1931	3.454	1.328	13.083	1.450
r. 1932	2.659	708	3.482	434
r. 1933	1.910	479	2.449	461
r. 1934	2.236	462	17.565	3.129

Na uwagę zasługuje przeszło siedmiokrotny wzrost w r. 1934 wywozu serów. Dalsza analiza tego wywozu wykazuje, że 99,6% całego zeszłorocznego eksportu serów skierowano do Niemiec, a tylko drobne ilości wywieziono do Palestyny i Francji.

W przywozie serów zmiany w porównaniu z rokiem poprzednim są nieduże. Z pośród krajów importujących wybija się na pierwsze miej-

sce Czechosłowacja, skąd importowaliśmy 935 q (41,8%) serów, głównie bryndzy i kwargli. Za nią idzie Finlandja z 872 q (39%), głównie serów typu szwajcarskiego. Na trzecim miejscu znajduje się Szwajcarja z 317 q (14,2%). Drobne ilości importowano: z Francji (73 q), Holandji (22 q) i Włoch (17 q).

Mleko pełne, będące artykułem obrotu nadgranicznego, figuruje tylko po stronie wywozu. W r. 193 wywóz mleka wzrósł prawie pięciokrotnie i wyniósł 8.216 q; z tej kwoty przypada na wywóz do Niemiec 7.736 q (84,4%), do Czechosłowacji — 479 q (15,6%). Wywóz mleka pełnego osiągnął w latach poprzednich: r. 1929 — 9.127 q, r. 1930 — 4.578 q, r. 1931 — 3.063 q, r. 1932 — 1.020 q, r. 1933 — 1.679 q.

Mleko konserwowane, mianowicie mleko zgęszczone i sproszkowane, jest wyłącznie artykułem przywozowym. W r. 1934 importowaliśmy 232 q mleka zgęszczonego, głównie z Szwajcarji (113 q) i Holandji (102 q). Import tego artykułu wyniósł w r. 1933 — 314 q, w r. 1929 — 1.747 q. Znacznie większy spadek nastąpił w przywozie mleka sproszkowanego i rozwinięcia w kraju tej gałęzi przemysłu mleczarskiego, mianowicie z 5.385 q w r. 1929 na 217 q w r. 1934. Z tej ilości przypada na import ze Szwajcarji 138 q, z Holandji — 66 q i z Niemiec — 13 q.

Statystyka Głównego Urzędu Statystycznego nie pozwala ustalić ścisłą ilość importowanej *kazeiny*, ponieważ import tego artykułu figuruje w jednej pozycji z albuminą i jej pochodnemi. Łącznie importowaliśmy tych artykułów w r. 1934 — 5.291 q wobec 6.386 q w r. 1933. Jako kraje pochodzenia wchodzą w rachubę — Austrja — 3.543 q, Argentyna — 944 q, Anglja — 299 q, Niemcy — 252 q, Holandja — 217 q i Chiny — 36 q.

Jeżeli chodzi o rozwój rynku mleczarskiego w bieżącym roku, to w kołach handlowych wiązano pewne nadzieje z wybitną w ostatnich tygodniach poprawą sytuacji na światowym rynku mleczarskim. Mocna tendencja, zanotowana szczególnie na rynku londyńskim, została spowodowana bezpośrednio większemi zakupami masła przez Stany Zjednoczone A. P. Dalszą przyczyną tej krótkotrwałej zresztą haussy była zeszłoroczna posucha, która pociągnęła za sobą niedobór pasz i spadek pogłowia bydła mlecznego, głównie na południowej półkuli i w Ameryce północnej. Na te fakty zwraca uwagę również sprawozdanie Szwajcarskiego Związku Rolników o sytuacji na światowym rynku mleczarskim w IV kwartale 1934 r., dodając, że pewna stabilizacja, a nawet widoki polepszenia tendencji rynkowej, stoją w związku z uregulowaniem obrotu mlekiem w niektórych państwach, spadkiem zapasów przetworów mlecznych, szczególnie masła w chłodniach większych ośrodków konsumcyjnych, oraz cofaniem się produkcji masła w niektórych krajach kontynentalnych Europy, wskutek trwającej od dłuższego czasu deficytowości wywozu masła. Ilościowe dostosowanie produkcji do aktualnych możliwości zbytu stanowi, zdaniem Szwajcarskiego Związku Rolników, najistotniejszy warunek podniesienia cen produktów mleczarskich do poziomu, gwarantującego opłacalność tego działu produkcji. Z tego też względu można upatrywać w ujawniającej się tendencji spadkowej produkcji mleczarskiej zapowiedzi, lecz tylko zapowiedzi polepszenia się sytuacji rynkowej.

Stawiając ogólnie pomyślniejsze horoskopy dla rynku produktów mleczarskich, omawiane sprawozdanie ostrzega jednak przed nieuzasadnionym optymizmem, zwłaszcza wobec pewnego napięcia w stosunkach politycznych świata, oraz prób wywoływania sztucznego ożywienia konjunkturalnego, co nie daje gwarancji stałej linji rozwojowej.

W świetle tej ostrożnej oceny przyszłego rozwoju sytuacji rynkowej nie ulega dla nas

Wywóz masła do poszczególnych krajów w latach 1929 — 1934.

	r. 1934 q	r. 1933 q	r. 1932 q	r. 1931 q	r. 1930 q	r. 1929 q
Anglja	141	105	1.387	11.462	16.102	35.394
Niemcy	25. 260	14.946	3.695	76.872	78.207.	110.030
Czechosłowacja	16. 669	41	139	2.243	1.282	154
Szwajcarja	515	6	2.608	21 928	12.200	140
Danja	208	—	278	—	1.993	1.603
Francja	187	563	100	—	537	97
Belgja	129	380	3.903	10.465	9.109	680
Inne kraje	1. 259	60	170	1 619	1.740	2.712
	44.368	16.091	12.280	124.589	121.170	150.810

wątpliwości, że dopóki wskutek zdecydowanego i trwałego polepszenia się ogólnego położenia gospodarczego nie nastąpi realny wzrost zapotrzebowania produktów mleczarskich na rynku światowym i dopóki nie zostaną rozluźnione więzy, krępujące międzykrajowy obrów temi artykułami, niema widoków, aby mleczarstwo polskie na drodze intensyfikacji wywozu odzyskało swoją równowagę wewnętrzną i rentowność. Należy raczej przyjąć, że będzie ono nastawione na zaspokojenie zapotrzebowania krajowego, natomiast wywóz będzie spełniał rolę wentyla bezpieczeństwa, umożliwiającego przy pomocy skarbu Państwa zdejmowanie z rynku chwilowych nadwyżek produkcyjnych.

Henryk Świtalski.

DZIAŁALNOŚĆ IZB I ORGANIZACYJ ROLNICZYCH.

W sprawie programu prac Izb Rolniczych nad leśnictwem.

W wyniku konferencyj odbytych w Związku Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. w lutym przy udziale przedstawicieli działów leśnictwa w Izbach Rolniczych: Lwowskiej, Łódzkiej, Wielkopolskiej, Pomorskiej, Wileńskiej, oraz przedstawicieli Związku Właścicieli Lasów i delegata Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych ustalony został szereg wytycznych programowych dla prac izb rolniczych nad leśnictwem.

Uznano, że praca Izb Rolniczych w tej dziedzinie winna zdążać do rozwiązania następujących zagadnień.

I. Szerzenie oświaty pozaszkolnej, i poprowadzenie propagandy przez:

a) wydawanie broszur, ulotek i artykułów,
b) urządzanie kursów dokształcających dla personelu leśnego,
c) kursy w szkołach i organizacjach młodzieży rolniczej,
d) urządzanie odczytów, wycieczek, konkursów, pokazów, wystaw i t. p.
e) zalecanie obsady stanowisk w administracjach lasów, niestanowiących własności Państwa, przez fachowych leśników.

II. Akcja zalesiania nieużytków, przez:

a) inwentaryzację nieużytków,
b) organizację zalesień,
c) udzielanie pomocy technicznej i finansowej,
d) premjowanie zalesień,
e) prowadzenie działań, zapewniających wszechstronną ochronę powstałym zalesieniom.

III. Organizacja gospodarstw leśnych, niestanowiących własności Państwa, przez:

a) badanie stanu zagospodarowania i potrzeb lasów,
b) urządzanie gospodarstw leśnych,
c) wykonywanie stałego lub dorywczego poradnictwa fachowego, oraz przeprowadzanie ekspertyz i szacowań lasów,
d) organizację produkcji leśnej w kierunku:
1. zbierania, kwalifikacji i oceny nasion,
2. kwalifikowanie drzewostanów dla celów produkcji nasion,
3. zakładania szkółek i pozyskiwania sadzonek.
e) ochronę lasów przed szkodnikami zwierzęcemi i roślinnemi, przed ludźmi i działaniem sił przyrody,
f) podnoszenie poziomu gospodarki leśnej drogą podejmowania prób doświadczalnych o znaczeniu praktycznem,
g) współdziałanie w sprawach organizacji zbytu drewna i innych produktów leśnych,
h) współdziałanie w organizowaniu administracji gospodarstw leśnych oraz pomoc w dostarczaniu wykwalifikowanego personelu leśnego,
i) organizację racjonalnej księgowości i rachunkowości leśnej,
j) realizację pewnych szczególnych zadań drogą organizowania gospodarstw leśnych w związkach i spółkach leśnych,
k) zapewnienie opieki i pomocy lasom włościańskim, osadniczym i gminnym.

IV. Czynności ogólne.

a) współdziałanie z władzami rządowemi i samorządowemi we wszelkich sprawach, związanych z leśnictwem,
b) współdziałanie w badaniu opłacalności i warunków ekonomicznych gospodarstw leśnych".

W zakresie organizacji działów leśnictwa w Izbach Rolniczych uznano, że działy powyższe winny być uruchomione we wszystkich Izbach Rolniczych w charakterze odrębnych inspektoratów fachowych w ramach Biura Izby, podlegających bezpośrednio dyrektorowi; winny być ponadto z reguły powołane Komisje dla spraw leśnictwa z pośród organów kolegjalnych samorządu rolniczego.

Stwierdzono również potrzebę wprowadzenia na terenie całego Państwa instytucji t. zw. leśników powiatowych (rejonowych), jako aparatu wykonawczego, działającego z ramienia Wydziałów Powiatowych i pod fachowym kierownictwem inspektoratów leśnictwa poszczególnych izb rolniczych, zwrócono specjalną uwagę na potrzebę należytego poziomu zagospodarowania oraz ciągłości użytkowania gospodarstw leśnych, stanowiących majątek gmin lub gromad. Zebrani delegaci izb rolniczych wypowiedzieli się wreszcie za potrzebą jaknajściślejszej współpracy Izb z władzami ochrony lasów, pełnego wykorzystania w dziedzinie gospodarki leśnej uprawnień ustawowych izb rolniczych w zakresie wydawania orzeczeń fachowych (ekspertyz), wreszcie za zaleceniem izbom rolniczym rozpoczęcia akcji dokształcania personelu lasów prywatnych.

Opinja rolnicza w sprawie projektu rozporządzenia o gromadach.

Ustawa o częściowe zmianie ustroju samorządu terytorjalnego z dnia 23.III.1933 r. przewiduje wydanie przez Ministra Spraw Wewnętrznych rozporządzenia, regulującego administrację i gospodarkę gromad wiejskich. — Ze względu na duże znaczenie, jakie posiada dla rolnictwa kwestja ukształtowania gospodarki gromad wiejskich oraz biorąc w szczególności pod uwagę, że gromady na znacznej połaci kraju są gospodarzami terenów leśnych, pastwiskowych i t. d. i że zagadnienia gospodarcze z tem związane łączą się ściśle z całokształtem polityki rolniczej — Związek Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z prośbą o nadesłanie projektu rozporządzenia o gromadach izbom rolniczym i Związkowi do zaopinjowania. Narazie Związek przedłożył Ministerstwu ogólne dezyderaty w sprawie unormowania zasad gospodarki gromad wiejskich z podkreśleniem m. i. następujących momentów:

1) Wskazanem jest ściślejsze ograniczanie zakresu zadań gromad i uszeregowania ich pod względem stopnia pilności przyjmując przytem jako zasadę maximum oszczędności oraz stanowcze wyeliminowanie możliwości zwiększenia dotychczasowych ciężarów ludności wiejskiej w drodze rozrostu aparatu gospodarki gromadzkiej i przerzucania części zadań gmin na gromady.

2) Sprawa świadczeń w naturze, stanowiąca jedną z głównych podstaw gospodarki gromad wymaga w szczególności zalecenia jaknajbardziej racjonalnego i oszczędnego korzystania z tych świadczeń, stanowiących znaczną część ogólnego obciążenia rolnictwa na rzecz samorządu terytorjalnego. Świadczenia szarwarkowe nie powinny stać na przeszkodzie zarobkom ubocznym ludności wiejskiej przy robotach inwestycyjnych, wykonywanych na terenach objętych pracami przeprowadzanemi przy pomocy świadczeń w naturze.

Zjazd kierowników wydziałów ekonomicznych Izb Rolniczych.

W dniach 29 i 30 kwietnia odbył się w związku Izb i Organizacyj Rolniczych R. P. Zjazd kierowników wydziałów referatów ekonomicznych. Zjazd ten poświęconych był pracom ekonomicznym w Izbach Rolniczych. Program Zjazdu obejmował referaty przedstawicieli wszystkich Izb, oraz obrady nad projektem wniosków i zaleceń opracowanych przez Komisję, na podstawie wygłoszonych referatów.

W ramach zjazdu odbyło się posiedzenie poświęcone sprawom rachunkowości rolniczej. Na posiedzeniu tym omawiano sprawę wystąpienia do Min. Skarbu o złagodzenie wymiaru dotyczących załączników do zeznania o dochodzie podatkowym.

Z Poleskiej Izby Rolniczej.

Na dzień 25 kwietnia r. b. zwołane zostało w Pińsku posiedzenie Zarządu Poleskiej Izby Rolniczej. Porządek dzienny obejmował m. in. sprawę rozpatrzenia uchwał Komisji Ekonomicznej Izby, zaakceptowanie statutów związków hodowlanych przy Poleskiej Izbie Rolniczej oraz szereg spraw administracyjnych Izby.

Z Białostockiej Izby Rolniczej.

Rozwój prac Kół Gospodyń Wiejskich na terenie działalności Izby w ostatnich czasach postępuje naprzód, jak to wykazują protokuły ostatnich posiedzeń Komisji Kół gospodyń wiejskich Izby. Poza akcją oświatową na podkreślenie zasługuje również praca w tym dziale zmierzająca do popierania przetwórstwa wiejskiego (kursy tkackie, kursy suszenia jagód i t. p.), zajęcie się zielarstwem i t. d.

Z Łódzkiej Izby Rolniczej.

Utworzony niedawno dział leśnictwa w Łódzkiej Izbie Rolniczej prowadzi obecnie prace w myśl programu obejmującego w szczególności akcję oświatowo-leśną, (urządzanie kursów dla gajowych i przodowników dla akcji zalesienia) organizowanie egzaminów praktycznych dla leśników w porozumieniu z Urzędem Wojewódzkim, utrzymania stałego kontaktu z samorządami terytorjalnemi i t. d.; ponadto przewidziane jest podjęcie szeregu czynności w dziedzinie techniczno-leśnej (ekspertyzy, inspekcje, opieka nad lasami drobnej własności i t. d.).

PRZEGLĄD RYNKÓW.

Produkcja zboża i rynki zbożowe.

W poprzednim przeglądzie szczegółowo rozważyliśmy sytuację światowych rynków zbożowych z punktu widzenia produkcji przewozów zboża i remanentów. Wówczas wskazywaliśmy, że sytuacja w bieżącej kampanji zbożowej jest niewątpliwie lepsza niż w ubiegłej, a nawet i w kilku poprzednich. Remanenty ciążące w olbrzymiej

ilości na światowym rynku, uległy wydatnemu zmniejszeniu i należy się spodziewać, że będą się zmniejszać w dalszym ciągu. Narazie coprawda nie nastąpiło wydatne podwyższenie cen zboża, jednakże daje się już wyczuć tendencja zwyżkowa i prawdopodobnie najgorszy okres depresji na rynkach zbożowych już jest za nami. W ciągu ostatnich tygodni zarysowały się jeszcze niesprzyjające perspektywy dla urodzajów w Ameryce Północnej, szczególnie jeżeli chodzi o zboża ozime, i wszystkie te okoliczności razem stworzyły w ciągu ostatnich dwóch tygodni podłoże dla wyraźniejszej zwyżki cen.

A więc widzimy zwyżkę cen pszenicy na wszystkich rynkach amerykańskich i europejskich, przytem ceny w Hamburgu poczynają się zbliżać do cen amerykańskich.

Ceny pszenicy za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Chicago Hard Winter 2.	New York czerwona jaro-ozima	Liverpool przeciętna	Hamburg Manitoba I.	Rotterdam	Przeciętna Warszawa—Poznań
Przeciętna 1929/30 r	38.06	40.20	42 61	41.54	—	39.74
„ 1930/31 r.	25.94	29.51	26.56	26.92	—	27.97
„ 1931/32 r.	18.10	22.02	20.68	23.27	16.40	25.64
„ 1932/33 r.	18.02	21.85	18.73	19.18	15.43	30.25
„ 1933/34 r,	18.42	20.28	15.03	17.32	11.11	19.34
1934 r. 16—21 IV	15.57	17,21	13.75	15.82	9,75	18.06
1935 r. 4—9 III	20.22	20.71	14.07	18.53	10.31	16.96
11—16	19.52	20,23	14.19	18.54	10.84	16.96
18—23	19.71	20.27	14.44	18.72	11.32	16.47
25—30	20.17	20.46	14.51	19.08	12.34	16.09
1—6 IV	20.14	20.49	15.07	19.56	13.51	16.29
8—13	.	20,92	15.69	20.15	13,47	16,37
15—20	.	21,48	15.67	20,22	13,80	16.58

Za zwyżkującą pszenicą obecnie wyraźnie podążyło i żyto; poziom cen żyta jest wprawdzie zwyczajnie regulowany przez poziom cen pszenicy, jednakże w poprzednim okresie ruch cen tych dwóch zbóż nieco się rozchodził w kierunkach.

Ceny żyta za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Chicago Nr. 2.	New York Nr. 2.	Hamburg Western Rye (cif)	Przeciętna Warszawa—Poznań
Przeciętna 1929/30 r. . .	32.18	32.63	31.29	21.85
„ 1930/31 r. . .	15.78	17.47	—	21.56
„ 1931/32 r. . .	14.35	18.63	17.83	24.74
„ 1932/33 r. . .	13.92	15.88	13.11	17.14
„ 1933/34 r. , .	14.21	12.66	10,07	14.44
1934 r. 16—21 IV . .	11.88	10.30	8.97	14.60
1935 r. 4—9 III . .	.	14.07	11.67	15.03
11—16 . . .	.	13.28	10.81	15.03
18—23 . . .	.	12.56	10.77	13.98
25—30 . . .	.	12.74	10.76	13.39
1—6 IV . .	.	12.92	10.98	13.42
8—13 . . .	.	14.44	11.02	13,96
15—20 . . .	.	14,06	11.09	14,40

Ceny owsa na międzynarodowych rynkach zmieniły się mniej niż ceny poprzednich dwóch zbóż, przytem na rynkach amerykańskich dla tego zboża nie było nawet wyraźnej zwyżki. Nie trzeba jednak zapominać, że poziom cen owsa na giełdach amerykańskich jest niewspółmiernie wysoki w porównaniu z cenami innych zbóż, jak już o tem nieraz pisaliśmy.

Na polskich rynkach zbożowych możemy również sygnalizować zwyżkę cen, przytem ceny pszenicy narazie podniosły się w mniej znacznym stopniu i naogół nie wróciły jeszcze do poziomu z początku marca. Wyjątkowo na wschodzie kraju ceny pszenicy zwyżkowały w silniejszym stopniu.

Ceny owsa za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Owies		
	Chicago	Hamburg.	Przeciętna Warszawa—Poznań
Przeciętna 1929/30 r.	28.17	—	20.74
„ 1930/31 r.	20.41	—	23.42
„ 1931/32 r.	14.98	16.32	22.95
„ 1932/33 r.	12.49	13.56	14.73
„ 1933/34 r.	14.52	10.01	13.17
1934 r. 16—21 IV	10.72	8.50	12.35
1935 r. 4—9 III	19.78	11.78	14.98
11—16	20.06	11.64	14.98
18—23	17.85	11.70	14.37
25—30	18.82	11.69	14.52
1—6 IV	19.32	11.87	14.69
8—13	19.67	12,06	14,73
15—20	19.47	12.10	14,88

Ceny pszenicy za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Warszawa	Poznań	Lwów	Równe
Przeciętna 1929/30 r.	40.75	38.72	—	—
„ 1930/31 r.	29.29	26.64	—	—
„ 1931/32 r.	26.99	24.29	—	—
„ 1932/33 r.	31.62	28.84	—	—
„ 1933/34 r.	20.35	18.38	19.47	—
1934 r. 16—21 IV .	19.50	16 62	19.51	17.33
1935 r. 4—9 III .	17.92	16.00	19.75	17.15
11—16 .	17.92	16.00	19.63	16.90
18—23 .	17.55	15.38	18.79	16.13
25—30 .	16.92	15.26	18.13	15.78
1—6 IV .	16.92	15.65	18.38	16.58
8—13 .	16.92	15,82	18,83	17.00
15—20 .	17.17	15,98	19.13	17.67

Ceny żyta za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Warszawa	Poznań	Lwów	Równe
Przeciętna 1929/30 r.	21.90	21.80	—	—
„ 1930/31 r.	21.85	21.26	—	—
„ 1931/32 r.	25.15	24.32	—	—
„ 1932/33 r,	17.86	16.41	—	—
„ 1933/34 r.	14.33	14.54	14.49	—
1934 r. 16—21 IV .	14.50	14.69	15.03	12.69
1935 r. 4—9 III .	14.56	15.50	15.88	13.49
11—16 .	14.56	15.50	15.88	13.10
18—23 .	14.16	13.79	14.88	12.88
25—30 .	12.86	13.92	14.38	12.63
1—6 IV .	12.96	13.87	14.38	12.83
8—13 .	13.76	14,16	15.18	13,71
15—20 .	14,07	14.72	15.89	14,01

Ceny jęczmienia za q (= 100 kg) w złotych

Okres	Warszawa	Poznań	Lwów	Równe
Przeciętna 1929/30 r.	26.59	25.01	—	—
„ 1920/31 r.	25.66	26.05	—	—
„ 1931/32 r.	24.65	24.92	—	—
„ 1932/33 r.	17.18	17.03	—	—
„ 1933/34 r.	15.69	16.08	—	—
1934 r. 16—21 IV .	15.75	15.75	—	—
1935 r. 4—9 III .	20.00	20.63	—	15.53
11—16 .	19.90	20.63	—	15.23
18—23 .	19.25	20.30	—	15.00
25—30 .	18.30	19.75	—	14.50
1—6 IV .	18.25	19.75	—	14.50
8—13 .	17.85	19.75	—	14.80
15—20 .	17.75	19.75	—	14,53

Ceny owsa za q (=100 kg) w złotych.

Okres	Warszawa	Poznań	Lwów	Równe
Przeciętna 1929/30	21.49	19.95	—	—
„ 1930/31	24.62	22.22	—	—
„ 1931/32	23.74	21.16	—	—
„ 1932/33	16.15	13.31	—	—
„ 1933/34	13.42	12.91	11.60	—
1334 r, 16—21 IV	12.25	12.44	12.17	9.43
1935 r. 4—9 III	14.77	15.18	15.83	14.66
11—16	14.92	15.04	15.83	14.59
18—23	14.71	15.03	15.83	13.63
25—30	14.50	14.53	15.58	13.07
1—6 IV	14.50	14.89	15.58	13.60
8—13	14.57	14.88	15,58	13.60
15—20	14.81	14.95	14.98	13.38

Zwyżka cen żyta była silniejsza, jak to widzimy z poniższego zestawienia.

Ceny jęczmienia zmieniły się w nieznacznym stopniu i na różnych rynkach wykazały wahania w różnych kierunkach, zaś ceny owsa również nie ulegając większym zmianom wykazały zniżkę jedynie na południowym wschodzie Kraju.

E. Szturm de Sztrem.

Eksport i rynki zbytu zwierząt rzeźnych i produktów uboju.

A. Rynki zagraniczne.

Eksport żywej trzody z Polski w ostatnich tygodniach przedstawiał się następująco:

	Wiedeń	
	Dowóz świń żywych szt.	Cena średnia za 1 kg. ż. w. szyl*
Kwiecień		
I tydzień	2352	1.21½
II tydzień	2176	1.32½

*) 100 S = 103 zł. W notowaniach uwzględniono ceny towaru mięsnego.

Po przejściowej obniżce ceny na targu wiedeńskim uległy ponownie znacznej poprawie, zwyżkując przy towarze mięsnym przeciętnie o 11 gr. austr. na kg. Tak wydatne wzmocnienie tendencji spowodowane zostało zmniejszeniem ogólnego dowozu trzody na rynek wiedeński. Gdy na targ w dniu 16 kwietnia dostarczono 9.050 szt. świń mięsnych i 3.950 szt. tłuszczonwych, to dowóz w dn. 23 kwietnia wyraził się cyfrą 6422 szt. towaru mięsnego i 3877 szt. tłuszczowego. Spadła przedewszystkiem kwota krajowych świń mięsnych. Zamiast dopuszczonej przez „Viehverkehrsstelle" ilości 6.740 szt. dostarczono aż o 2.614 szt. mniej. Wiąże się to z pewnością z sygnalizowanem już przez nas w poprzedniem sprawozdaniu wyczerpywaniem się zapasów dojrzałego materjału rzeźnego.

Tembardziej nieuzasadniona jest redukcja kontyngentu polskiego, zarządzona przez rząd austrjacki dla 4 targów, poczynając od 23 kwietnia — po 240 szt. dla pierwszych trzech targów i 231 dla czwartego. Strona austrjacka motywuje swój krok przekroczeniem wagowego kontyngentu trzody w m. marcu i przeładowaniem rynku towarem mięsnym. Jak dalece argument ten pozbawiony jest rzeczowej wymowy, świadczy powyższe samorzutne zmniejszenie się dowozów świń krajowych. mające wspólnego z przesłankami gospodarczemi.
W grę więc wchodzić mogą tylko inne względy, nic nie mające wspólnego z przesłankami gospodarczemi.

Eksport trzody do Czechosłowacji odbywa się w ramach kontyngentu, kalkulacyjnie stojąc na granicy opłacalności.

W marcu r. b. wywieziono z Polski żywej trzody ogółem 11.080 szt. wartości ok. 1 milj. zł. Wywóz odbywał się tylko do trzech krajów: Austrji (9.451 szt.), Czechosłowacji (1.029 szt.) i Grecji (420 szt.). Bitą trzodę wysyłano do Austrji (1.420 szt.) i Włoch (164 szt.). Wartość tego wywozu wyraża się kwotą 122 tys. zł. Eksport bydła wyniósł 803 szt. wartości 210 tys. zł. Kierował się on do Austrji, Włoch i Grecji. Rynkiem zbytu mięsnych cieląt bitych jest wyłącznie Austrja. W okresie sprawozdawczym ulokowano na nim 1.923 szt. wart 86 tys. zł. Wreszcie eksport koni wyniósł 1481 szt. wart. 370 tys. zł.

Bekony, szynki i przetwory mięsne.

W okresie przedswiątecznym, mimo zwiększonego zapotrzebowania, ceny na angielskim rynku bekonowym nie uległy zmianie. Wpłynęła na to opinja, że przy wygórowanym obecnie poziomie cen jakakolwiek zwyżka mogłaby się odbić niepomyślnie na rozmiarach zbytu bekonów. Wobec tego jednak, że handel hurtowy pozbawiony jest zupełnie zapasów towaru, zwyżka notowań nie byłaby żadną niespodzianką, zwłaszcza, jeżeli sprzyjająca pogoda ożywi ruch turystyczny.

Na giełdzie londyńskiej notowano w dniu 17 kwietnia za 1 cwt. (50,8 kg) w shl. bekon: angielski 80—90, irlandzki 78—94, kanadyjski 74—78, duński 82—86, holenderski 78—83, estoński 77—80, łotewski 76—78, litewski 75—80, polski 74—78, szwedzki 79—83.

Zapotrzebowanie na szynki peklowane nie było tak ożywione, jak na bekony. Cena polskiego towaru dochodziła do 86 shl. za 1 cwt. Utrzymuje się natomiast mocna bardzo tendencja na szynki w puszkach.

Według danych Pol. Zw. Eksp. bekonu i art. zwierzęcych eksport w m. marcu r. b. z całego obszaru celnego Polski do Anglji wyniósł:

	Waga w kg	*Wartość w zł.*
a) bekonów	1.427.757,8	2.556.653,63
b) szynek peklowanych	63.723,2	127 089,73
c) szynek w puszkach	107.364,—	361.381,44
d) pekl. przetw. mięsnych	132.344,—	263.947,72
Razem	1.731.379,—	3.309.072,53

podczas gdy w marcu 1934 r. wyeksportowano do Anglji:

	Waga w kg	*Wartość w zł*
a) bekonów	2.612.705.8	5.364.064,52
b) szynek peklowanych	142.100	324.299,60
c) szynek w puszkach	186.924,1	611.242,81
d) pekl. przetw. mięsne	81.205,9	184.748,07
Razem	3.022.935,8	6.484.354,—

Przeciętne ceny miesięczne bekonu polskiego według notowań giełdy londyńskiej szynki peklowanej, szynki surowej, żywca bekonowego loco fabryka, 1 kompletu produktów ubocznych oraz miesięczny kurs 1 shl. według notowań giełdy warszawskiej kształtowały się następująco:

		Marzec 1935 r.	*Marzec 1934 r.*
1 cwt. (50,8 kg) bekonu	shl.	72.54	77.54
1 kg żywca bekonowego	zł.	0.61	0.76
1 cwt. (50,8 kg) szynki pekl.	shl.	80.8	86.2
1 kg szynki surowej	zł.	1.14	1.38
1 kompl. produktów ubocznych	zł.	7.51	11.65
kurs 1 shl.	zł.	1.25	1.34

W marcu b. r. w porównaniu do marca 1934 r. wyeksportowano do Anglji ogółem bekonów, szynek i peklowanych przetworów mięsnych o 42,7% mniej, pod względem zaś wartości o 48,9% mniej. W okresie sprawozdawczym eksport do Anglji powyższych artykułów dokonywał się w ramach ustalonych kontyngentów.

Poza ilościami artykułów podanych wyżej zostały wyeksportowane ponadto bekony, peklowane szynki w puszkach do Anglji z przeznaczeniem na reeksport do kolonij angielskich. Wywóz tych artykułów w kg kształtował się jak następuje:

	Marzec 1935 r.	*Marzec 1934 r.*
a) bekony	25.787 kg	33.900 kg
b) pekl. przetw. mięsne	27.606 „	23.362 „
c) szynki w puszkach	1.855 „	33.166 „
Razem	55.248 kg	90.428 kg

Szynki w puszkach były wywożone nietylko do Anglji, lecz i do innych krajów, przyczem eksport ten wyniósł 143.200 kg, wzrastając przeszło dziewięciokrotnie w porównaniu do marca 1934 r.

Wędzonych przetworów, mięsnych, konserw i smalcu wywieźliśmy ok. 58 tys. kg, podczas gdy przed rokiem tylko ok. 10 tys. kg. Cielęciny w puszkach i konserw drobiowych (nowa gałąź polskiego przemysłu konserwowego) — pierwszej ok. 24 tys. kg, drugich 1.780 kg. Wreszcie konserw mięsnych przeszło 5 tys. kg, gdy w marcu 1934 r. zaledwie 744 kg.

Na szczególną uwagę zasługuje postępujący wzrost wywozu naszych przetworów mięsnych i stałe rozszerzanie sfery jego wpływów na kraje zamorskie.

B. Rynki krajowe.

W pierwszej połowie kwietnia na rynkach krajowych przeważały raczej tendencje zniżkowe. W zmianach cen orjentują poniższe tabelki:

Ceny średnie trzody w złotych za 100 kg. ż. w.

Waga żywa w kg.	Warszawa 1.IV—15.IV 1935	Warszawa 15.III—31.III 1935	Warszawa 1.IV—30.IV 1934	Poznań 1.IV—15.IV 1935	Poznań 15.III—31.III 1935	Poznań 1.IV—30.IV 1934	Mysłowice 1.IV—15.IV 1935	Mysłowice 15.III—31.III 1935	Mysłowice 1.IV—30.IV 1934
Mięsiste ponad 80	—	—	—	49	49	63	—	—	—
80—100	—	—	—	55	50	68	—	61	75
100—120	—	—	—	59	61	73	64	63	87
Mięsne od									
110 wzwyż	57	60	84	—	—	—	—	—	—
120—150	—	—	—	64	66	79	73	76	99
130—150	62	65	93	—	—	—	—	—	—
ponad 150	68	69	100	—	—	—	82	85	110

Ceny średnie bydła w złotych za 100 kg. ż. w.
Notowania dotyczą zwierząt pierwszej jakości

	Warszawa 1.IV—15.IV 1935	Warszawa 15.III—31.III 1935	Warszawa 1.IV—30.IV 1934	Poznań 1.IV—15.IV 1935	Poznań 15.III—31.III 1935	Poznań 1.IV—30.IV 1934	Mysłowice 1.IV—15.IV 1935	Mysłowice 15.III—31.III 1935	Mysłowice 1.IV—30.IV 1934
Woły . .	58	63	83	51	50	66	62	63	—
Buhaje . .	—	—	—	47	45	63	61	58	71
Krowy . .	61	64	—	49	47	64	63	60	72
Jałowice . .	—	—	—	51	50	67	63	61	72
Cielęta . .	50	50	78	66	58	71	65	63	75

S. K.

Rynek jajczarski

Cena jaj oryginalnych utrzymywała się w granicach 52 do 55 szt. za 24 kopowe skrzynie. W pierwszej połowie kwietnia wystąpiło wzmożone zapotrzebowanie jaj na okres świąt Wielkanocnych, co wpłynęło na pewną zwyżkę cen. Wobec cen krajowych za jaja ceny eksportowe kalkulowano na w przybliżeniu 70 zł. — loco granica Polski — za towar eksportowo przerobiony i opakowany. Tymczasem ceny oferowane przez Anglję wynosiły port Gdynia zaledwie 46 do 47, a nawet 42 szylingi; Hiszpanja oferowała 280—285 frfr, loco Barcelona via Genua albo via Marsylja.

W Warszawie zyskiwano 60 — 70 zł. za towar świeży, loco skład odbiorczy; w Katowicach 62 — 64 zł., we Lwowie 53 — 55 zł.

Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich w Warszawie płacił swoim odbiorcom 1 zł. za 1 kg jaj.

W Małopolsce Wschodniej eksporterzy, którzy zakupują już jaja oryginalne na wagę, płacono około 0.65 do 0.70 zł. za kg jaj.

Włochy. W notowaniach giełdowych w Genewie w kwietniu b. r. zaznaczono iż Jugosławja utrzymała swój kontyngent na wywóz jaj do Włoch w kwocie w 100% równej eksportowi w r. 1934. To uprzywilejowane stanowisko zawdzięcza Jugosławja tylko temu, iż nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań płatniczych wobec Włoch, które zostały tem samem zniewolone do ustępstw, ażeby odzyskać przynajmniej część swoich należytości od Jugosławji.

Równocześnie zaznaczono w tej samej notatce, że skontyngentowanie importu jaj we Włoszech nastąpiło z pobudek handlowo-politycznych, a nie agrarno-politycznych.

Notowania cen za jaja z Polski na rynkach zagranicznych, loco wagon lub skład importera.

Kraj	W czasie od 1 do 15 kwietnia 1935 r.		W analogicznym okresie czasu r. 1934
Anglja	za 120 jaj	61/62 kg 6/6; 6/3 59/60 „ 5/10$\frac{1}{2}$ do 6/1$\frac{1}{2}$ 57/58 „ 5/9 do 6/— 53/54 „ 5/9 „ 6/—; 5/6 do 5/9 51/52 „ 5/6; 5/5 49/50 „ 5/— 5/1$\frac{1}{2}$ M 5/—;	51/52 kg 5/9 do 6/3 do 6/6 49/50 „ 5/3 M 5/— do 5/6
Austrja	za 1 jajo	7$\frac{1}{2}$ do 8$\frac{1}{2}$ gr. austr.	53/54 kg 9$\frac{1}{4}$ do 9 gr. austr. 51/52 kg 8$\frac{3}{4}$ do 8$\frac{1}{2}$ gr. austr. M 8 gr. austr.
Czechosłowacja	za 60 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Francja	za 1000 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Hiszpanja	za 100 jaj	53/54 kg 12.20 do 13.35 pesetów 51/52 „ 11.95 „ 12.50 „	13.35 do 13.90 pesetów
Niemcy	za 1 jajo	Nie notowano	Nie notowano
Szwajcarja	za 100 jaj	Nie notowano	Nie notowano
Włochy	za 100 jaj	Nie notowano	51/52 kg. 21.50 do 22 lirów 49/50 kg. 20.00 lirów

Rynek maślarski.

W okresie sprawozdawczym dał się zaobserwować dalszy powolny wzrost produkcji. Nasilenie jej było nierówne. Małopolska w dalszym ciągu wykazywała znaczny niedobór masła — podczas gdy woj. pozn. i pomorskie dysponowały już bardzo znacznemi nadwyżkami.

Sytuacja ta jest następsewem niedoboru pasz i bardzo opóźnionej wiosny. Gdy w roku bież. ciepła i wilgotna pogoda nastała dopiero pod koniec kwietnia — to w roku ub. mieliśmy podrośnięte trawy przy bardzo sprzyjających warunkach klimatycznych już w pierwszej połowie kwietnia.

Spożycie masła w kraju było bardzo duże. Okres postu i zakupów przedwielkanocnych przypadł na pierwszą połowę miesiąca, kiedy siła nabywcza konsumenta jest zawsze większa, niż w drugiej połowie miesiąca. Zapotrzebowanie rynku przewyższało nawet nieco normalną podaż, co pociągnęła za sobą zupełną likwidację jakichkolwiek zapasów (chłodnie), oraz postępujący w górę ruch cen. Zupełne wstrzymanie wywozu zagranicę — gdy roku ub. w okresie marzec — kwiecień wyeksportowano 230 t masła — pozwalały przypuszczać, że albo produkcja jest w roku bież. mniejsza lub też spożycie tak poważnie wzrosło.

Począwszy od ostatniego tygodnia marca ceny masła w kraju stale wzrastały. Widać to wyraźnie z zestawienia notowań masła w Poznaniu.

26/III	— zł.	2.60
6/IV	— „	2.75
9/IV	— „	2.85
12/IV	— „	3.—
16/IV	— „	3.10
19/IV	— „	2.80
23/IV	— „	2.40

Notowania w Warszawie były nieco wyższe, lecz tendencja ich była naogół równoległa do notowań poznańskich.

Notowania masła w wysokości zł. 3.10 — 3.30 należy traktować jako górną granicę wahań ceny. Przekroczenie tej granicy wpłynęłoby prawdopodobnie na zmniejszenie spożycia masła, co z kolei musiałoby spowodować spadek ceny.

Załamanie się zwyżkowego ruchu cen, jakie nastąpiło dn. 19 kwietnia b. r. było do pewnego stopnia przewidzane i tem samem nikogo nie zaskoczyło. Musiało ono nastąpić mniej więcej w tym czasie, bo zapotrzebowanie rynku było już pokryte, a konsument wyczerpany.

W maju oczekiwany jest przedewszystkiem dalszy wzrost produkcji masła, aczkolwiek nie wykluczone są tutaj pewne niespodzianki. Zależeć to będzie przedewszystkiem od warunków atmosferycznych, które mogą przyśpieszyć lub opóźnić termin wypędzenia bydła na pastwiska. W najgorszym jednak razie w drugiej połowie miesiąca należy się liczyć z pokaźniejszą zwyżką produkcji mleka i masła. W tym też czasie oczekiwane jest wznowienie eksportu na większą skalę, a ogólne quantum masła dla celów eksportowych w II-ej połowie maja szacuje się na 300—350 tonn. W razie, gdyby sprzyjające warunki atmosferyczne przyspieszyły poprawę stanu używalności pastwisk, nie jest wykluczonem, że nadwyżka eksportowa masła będzie większa i że wywóz rozpocznie się już w początkach maja.

Ponadto w pierwszych dniach maja spodziewana jest w kraju pewna przejściowa zwyżka cen, która — gdyby nastąpiła — może wpłynąć na pewne opóźnienie terminu wznowienia wywozu masła zagranicę.

W I-ym kwart. bież. roku wywieźliśmy zagranicę 2.667 q masła wartości 508.000 zł., podczas gdy w analogicznym okresie roku ub. wywóz masła wyniósł 3.182 q wartości 845.000 zł. Główną przyczyną tego (poza momentem produkcyjnym) jest utrata rynku niemieckiego— który w roku ub. odgrywał w tym czasie bardzo poważną rolę zarówno w eksporcie, jak i pośrednio na rynku wewnętrznym.

Sytuacja w okresie sprawozdawczym na rynku angielskim nie wykazywała większych i istotniejszych zmian w porównaniu do sytuacji w marcu. Eliminując przejściowe wahania — notowania wykazywały pewną stabilizację na poziomie jednak o blisko 10% wyższym od poziomu notowań masła w tym czasie w roku ub. Przyczyny tej względnej poprawy cen są różne. Przedewszystkiem podkreślić należy, że spożycie masła w Anglji bardzo się poprawiło. Mimo zwiększonych dowozów masła kolonjalnego i kontynentalnego, zapasy w chłodniach były o blisko połowę mniejsze od stanu zapasów w roku ub. Pozatem na rynku angielskim interwencyjnie oddziaływały na kształtowanie się wyższych cen duże zakupy masła przez Niemcy i Stany Zjednoczone. Te ostatnie wznowiły import masła z dominjów angielskich oraz z Holandji. Były nawet bezpośrednie oferty na zakup masła polskiego, które niestety z uwagi na niedobór masła w kraju nie mogły być pozytywnie rozpatrzone, chociaż ceny w Ameryce mają być znacznie korzystniejsze od angielskich. Zakupy amerykańskie wpłynęły nawet na oderwaną od tendencyj rynkowej zwyżkę cen masła holenderskiego w Anglji. Angielskie oferty na masło polskie wahały się w granicach shl. 70.— do 72.— za 1 cwt. loco Londyn.

Charakterystycznem jest, że ostatnio rozpiętość między notowaniami masła duńskiego a notowaniami masła innych prowincyj znacznie się zmniejszyła, co świadczyłoby, że Danja zaczyna tracić swoją premję jakościową.

W tygodniu przedświątecznych sytuacja na angielskim rynku masła znacznie się poprawiła. Wszystkie notowania za wyjątkiem duńskiego wzrosły o kilka punktów. Masło polskie nie było notowane.

W maju spodziewane jest dość silne osłabienie angielskiego rynku, który może obniżyć notowania do shl. 10 za 1 cwt. Zmiany te mogą zajść w następstwie sygnalizowanych bardzo dużych transporótw masła z dominjów oraz oczekiwanego wzrostu podaży masła holenderskiego, które ostatnio straciło poważny rynek zbytu w Belgji.

Sytuacja w Niemczech była nadal pomyślna. „Reichstelle für Butter" zakupiła bardzo znaczne ilości masła zagranicznego. W marcu tego roku Niemcy sprowadziły 70.000 q masła, podczas gdy w marcu 1934 r. przywóz wynosił 43.000 q. Istnieją obawy, że gdyby Niemcy i Stany Zjednoczone zredukowały swoje zakupy — to uwzględniając fakt wzrastającej podaży coraz tańszego masła duńskiego i holenderskiego — ogólna sytuacja na światowym rynku maślarskim ulegnie znacznemu pogorszeniu. Rynek niemiecki mimo korzystnych warunków

dla Polski ze względów zasadniczych w dalszym ciągu niedostępny.

Jesteśmy w posiadaniu informacyj o wynikach sprzedaży próbnych partyj naszego masła w Palestynie. Otóż trzeba stwierdzić, że osiągnięte rezultaty są naogół pomyślne. Uzyskane ceny odpowiadały cenom sprzedaży masła litewskiego, które cieszy się opinją najlepszego i najbardziej odpowiedniego dla konsumcji w Palestynie. Dalsze perspektywy rozwojowe dla eksportu masła polskiego do Palestyny i krajów Bliskiego Wschodu będą zależały od uwzględnienia następujących warunków: należy wysyłać masło tylko najwyższej jakości i pakować go do skrzyni o pojemności 12,7 kg (nie jak teraz w beczkach à 50,8 kg).

Należy dodać, że możliwości eksportowych w Palestynie nie należy zaniedbywać, ponieważ spożycie masła w tym kraju gwałtownie wzrasta, a własna produkcja zaspokaja tylko małą część zapotrzebowania rynku. Stąd coraz większy import masła zagranicznego. Ostatnio ogłoszone dane statystyczne za rok 1934 wykazują, że przywóz masła wynosił 1.773 tonn, co w porównaniu z rokiem 1933 stanowi wzrost importu o ca 100%.

W roku ub. na czoło państw przywożących masło do Palestyny wysunęła się Litwa, która — trzeba to przyznać, — potrafiła bardzo dobrze eksport ten zorganizować, mimo, że pracuje na tym rynku dopiero od roku i w analogicznych jeśli nie gorszych warunkach od naszych.

J. J.

Rynki rybne.

Okres końca miesiąca marca i pierwsza połowa kwietnia minął pod znakiem tendencji zniżkowej. W ostatnim tygodniu marca podaż osiągnęła maksimalne w tym roku natężenie. Dowóz karpi łącznie z pozostałością z poprzednich tygodni wyniósł 85.000 kg., ryby śniętej zanotowano 66.500 kg., łączna zatem suma podaży ryb na rynku warszawskim w omawianym tygodniu przekraczała zgórą o 50% najwyższe zapotrzebowanie tygodniowe Warszawy. Wywołana nadmierną podażą tendencja zniżkowa utrzymała się przez pierwszą połowę kwietnia przy przeciętnej podaży, karpi i ryby śniętej razem, 100.000 kg tygodniowo.

W tygodniu poprzedzającym Święta Wielkanocne mamy do zanotowania po raz pierwszy w roku bieżącym fakt poważniejszej zwyżki cen o 10—15 gr. Rzecz prosta, że cena zł. 1,70—1,75 za 1 kg w hurcie w porównaniu z cenami odpowiedniego okresu r. ub. — zł. 2,00 do 2,20 jest nader niska. Biorąc pod uwagę przebieg tegorocznej sprzedaży ryb w Polsce i fakt silnej podaży w okresie przedświątecznym, wywołanej głównie koniecznością wyzbycia się przez szereg gospodarstw zapasów ryby handlowej w związku z zalewaniem stawów, należy zaznaczyć, że zwyżka, wywołana głównie w zrostem zapotrzebowania z okazji świąt wielkanocnych, zmniejszy w pewnym stopniu straty producentów, którzy w okresie jesieni ryby nie sprzedali i przechowywali ją na miesiące zimowe. 23 — 24 kwietnia we wtorek t. j. w ostatnim dniu targu przed zakończeniem świąt żydowskich ceny karpia nadal zwyżkowały. Istnieją jednak obawy, że w okresie poświątecznym tendencja rynkowa osłabnie.

W m-cu maju nie należy oczekiwać pomyślnej sytuacji rynkowej. Wobec braku odpowiednich informacyj trudno się w tej chwili zorjentować jakie ilości karpi są nadal jeszcze przetrzymywane w zimochowach z przeznaczeniem na maj, wypada jednak zauważyć, że poczynając od zakończenia świąt wielkanocnych zapotrzebowanie na ryby na rynku warszawskim szybko się będzie kurczyło, przy jednoczesnem wzroście przywozu ryby sowieckiej, a zwłaszcza estońskiej, wpuszczonej do Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca za specjalnie niskiem cłem. W tym samym również czasie rozpocznie się intensywniejszy przywóz karpi z Węgier i Jugosławji, który dotychczas wobec niskiego poziomu cen nie przybiera poważnych rozmiarów. W tych warunkach nie należy oczekiwać w m-cu maju pomyślnej konjunktury na zbyt karpi.

Ceny łubinu według urzędowych notowań giełd zbożowych wynosiły za 1 q w dniu 25 kwietnia b. r. w Warszawie — za łubin żółty zł. 9.75, za niebieski zł. 8.25, w Poznaniu za żółty zł. 11.75, za niebieski zł. 10.75, w Katowicach za żółty zł. 12.5, za niebieski zł. 10.5, w Lublinie za niebieski zł. 8.25, w Krakowie za żółty zł. 9.50, za niebieski zł. 9.25—9.50, w Bydgoszczy za żółty zł. 11.50, za niebieski zł. 9.75—10.50, w Wilnie za niebieski zł. 9.—.

Obroty handlu zagranicznego rybami w miesiącu marcu b. r. wyniosły w przywozie 80.322 q wartości 2.782.000 zł., w wywozie 1.056 q wartości 55.000 zł. W marcu r. ub. przywóz wyniósł 38.099 q wartości zł. 1.273.000 wywóz zaś 1.395 q wartości zł. 111.000. Silny wzrost przywozu został spowodowany znacznemi zakupami śledzi mrożonych i solonych z Anglji i Norwegji z tegorocznych wiosennych połowów.

Poszczególne pozycje handlu zagranicznego rybami kształtowały się w sposób następujący.

Karpi żywych przywieziono 144 q wartości 12.800 zł., całość transportu pochodziła z Jugosławji. W marcu r. ub. przywóz karpi wyniósł 362 q wartości zł. 39.000. Sandaczy przywieziono 571 q wartości zł. 51.000. Leszczy przywieziono 198 q wartości zł. 15.900. W marcu r. ub. przywozu sandaczy i leszczy wobec wykorzystania przez Z. S. S. R. kontyngentów — nienotowano. Przywóz śledzi świeżych, mrożonych wyniósł 15.748 q wartości 337.000 zł., w tem z Norwegji przywieziono 13.767 q wartości zł. 292.000, z Belgji 1.300 q wartości zł. 29.000. W marcu r. ub. śledzi mrożonych przywieziono 7.983 q wartości zł. 256.000, czyli ilościowo przywóz śledzi wzrósł o 100%. Śledzi solonych przywieziono 63.522 q wartości 2.357.000 zł., w tem z Anglji 41.249 q wartości zł. 1.621.000, z Norwegji 9.895 q wartości zł. 428.000. Przywóz sardeli i szprotów wyniósł 981 q wartości 24.000 zł. czyli o 818 q wartości 19.000 zł. więcej niż w roku ubiegłym.

Wywóz łososi wyniósł 31 q wartości 20.000 zł., z czego do Anglji skierowano 17 q wartości zł. 12.000. W marcu r. ub. wywóz łososi wyniósł 40 q wartości 21.000 zł. Raków wywieziono 4 q wartości zł. 9.000. W marcu r. ub. wywóz raków wyniósł 103 q wartości 26.000 zł.

E. G

Ceny hurtowe karpia w zł. za 1 kg.

Rynek	29.III	5.IV	12.IV	19.IV
Kraków a)	1.90— 2.—	1.92—	2—	—
" b)	1.80	1.80	1.80	—
Lwów	—	1.50—1.70	—	—
Łódź	1.00—1.80	1.70—1.80	1.60—1.80	1.75—1.86
Warszawa	1.55—1.65	1.50—1.60	1.60	1.70—1.75

Ceny detaliczne ryb w zł. za 1 kg.

R y n e k	Data	Karp żywy		Karaś żywy		Lin żywy		Szczupak żywy		Sandacz jezior.		Węgorz		Okoń		Drobnica		Leszcz	
Bydgoszcz	22.III	2	2.4	1.6	2	2	2.4	2	2.4	4	5	5	—	1.5	2.4	—	—	2	3
"	29.III	2	2.4	1.6	2	2	2.4	2	2.4	4	5	5	—	1.5	2.4	—	—	2	3
"	5.IV	2.2	2.4	2	2.4	2	2.8	2	2.8	4	5	4	—	2	2.4	—	—	2	2.2
"	12.IV	2.2	2.4	2	2.4	2	2.8	2	2.8	4	5	4 .	—	2	2 4	—	—	2	2.2
Lwów	5.IV	1.8	2	—	—	2	—	2.3	2.5	—	—	—	—	—	—	1.2	1.2	—	—
Łódź	29.III	1.8	2	—	—	2.2	3	3	3.5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	5.IV	1.8	2	—	—	1.8	2	—	—	2.6	2.8	—	—	—	—	—	—	1 8	2.2
"	12.IV	1.8	2.1	—	—	2.5	2.8	3	3.2	—	—	—	—	—	—	—	—	1.7	2.2
"	19.IV	2.	2.2	—	—	2	3	3.6	3.5	—	—	—	—	—	—	—	—	2.2	2.3
Pińsk	15.III	1.4	1.7	1.8	2.3	1.4	1.7	1.6	2.1	—	—	—	—	0.7	1	0.7	0.8	1.7	2
"	22.III	1.3	1.6	1.7	2.2	1.4	1.6	1.5	2	—	—	—	—	0.7	0.9	0.6	0.7	1.6	1.8
"	29.III	1.2	1.4	1.6	1.9	1.1	1.3	1.2	1.8	—	—	—	—	0.5	0.8	0 4	0.6	1.5	1.8
"	5.IV	1.2	1.5	1.7	1.9	1.1	1.4	1.1	1.7	—	—	—	—	0.5	0.8	0.4	0.5	1.5	1.7
"	12.IV	1.3	1.5	1.7	1.9	1.3	1.7	1.3	1.8	—	—	—	—	0.6	0.9	—	—	1.5	1.7
Poznań	8.III	2—	2.4	1.8	2	1.8	2.6	2	2.8	—	—	—	—	—	—	—	—	1.5	2
"	15.III	2—	2.4	1.8	2	1.8	2.6	2	2.8	—	—	—	—	—	—	—	—	1.5	2
"	22.III	2—	2.4	1.8	2	1.8	2.6	2	2.8	—	—	—	—	—	—	—	—	1.5	2
"	29.III	2—	2.4	1.8	2	1.8	2.6	2	2.6	2.5	3	—	—	—	—	0.4	0.5	1.5	2
"	22.III	1.8	2	1.8	2	1.8	2	1.6	2	2.4	3	—	—	—	—	0.4	0.5	1.6	1.8
Toruń	29.III	1.6	2	1.6	2	1.8	2	1.6	2	3	3.5	2.5	3	0.8	1.2	0.4	0.5	1.5	1.6
"	5.IV	1.8	2.2	1.8	2	1.8	2	2.	2.2	2.5	3	2.5	3	0.8	1.2	0.4	0.6	1.6	1.8
"	12.IV	1.8	2.2	1.8	2.2	2	2.2	2.2	2.4	3	3.5	3.5	4	0.5	1.	0.6	0.8	1.5	1.8
"	19.IV	—	—	1.8	2	2.	2.2	2.75	2.8	2.5	2.6	3	4	1.	1.2	0.8	1	1.8	2
Warszawa	29.III	1.8	2	2.8	3	1.8	2	2	3	2	2.5	—	—	1.2	1.6	0.8	1	1.8	2
"	5.IV	1.8	2		3	1.8	2'	2.5	3	2.5	2.5	—	—	1.2	1.5	0.8	1	1.8	2
"	12.IV	1.8	2	3.2	3.4	2.2	2.8	2.5	3	2.8	3.8	—	—	1.5	1.5	—	—	2	—
"	19.IV	2	2.2	3	3.5	2	2.4	3.15	3.5	2.8	3.	4	4.5	1.5	1.8	—	—	2	2.2
Kraków *)	22.III a)	2.2	—	—	—	—	—	3	3.5	—	—	—	—	1.3	1.7	—	—	—	—
"	b)	1.9	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	29.III a)	2.2	—	—	—	—	—	3	3.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	b)	1.9	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	5.IV a)	2.2	—	—	—	—	—	3	3.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	b)	1.9	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	12.IV a)	2.3	—	—	—	—	—	3	3.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		2.	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

*) Ceny karpia o wadze: a) powyżej 1 kg sztuka, b) poniżej 1 kg.

KRONIKA KRAJOWA.

Dalsze prace nad rewizją taryfy towarowej.

W toku dalszych prac nad rewizją Taryfy Towarowej wyłoniona przez Komitet Taryfowy Państwowej Rady Komunikacyjnej Komisja Rewizyjna powołała szereg Podkomisyj branżowych, którym polecono opracować wnioski—do dalszych części T. T., t. j. w odniesieniu do taryf wyjątkowych i taryf czasowych aneksowych — z zakresu poszczególnych dziedzin życia gospodarczego. W dniu 12 b. m. w Związku Izb i Org. Roln. R. P. odbyło się posiedzenie Podkomisji Rolnej — złożonej z przedstawicieli Izb i Organizacyj Rolniczych delegowanych do Państwowej Rady Komunikacyjnej, z przedstawicieli organizacyj branżowych, przy współudziale delegatów resortowych Ministerstw Komunicji, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych, — na której zostały zreferowane wnioski rolnicze o obniżkę taryf na artykuły rolnicze.

Zgłoszone w referatach wnioski zmierzają do obniżki taryf na takie artykuły, jak zboża i przetwory, zwierzęta żywe i przetwory z nich, warzywa i owoce, nasiona, ziemniaki, nabiał. Na posiedzeniu Podkomisji Rolnej nie zostały omówione sprawy obniżek taryfowych na takie artykuły rolnicze jak buraki cukrowe i t. p. Wnioski te znajdą swój wyraz w pracach Podkomisji Przemysłu rolnego, która wnioski te przdyskutuje i prześle następnie Ministerstwu Komunikacji.

W referatach podkreślono konieczność wydatnego obniżenia taryf na wyżej wskazane artykuły, które w chwili obecnej z uwagi na katastrofalny spadek cen nie wytrzymują obciążenia stawką taryfową. Uniemożliwia to racjonalną kalkulację handlową i w konsekwencji wywołuje poważny spadek przewozów artykułów rolniczych na P. K. P.

W zakresie przewozu zbóż i przetworów postanowiono utrzymać dotychczas stosowaną zasadę równości taryf na zboża i mąkę. Podkreślono, iż kompromis osiągnięty między organizacjami rolniczemi i przemysłowo-rolnemi, przy rewizji taryfy towarowej z roku 1929, który ustalił zasadę równości taryf na zboża i mąkę, zadowolnił naogół organizacje różnych dzielnic i nie wywołał w praktyce ani dla rolnictwa i przetwórstwa rolnego ani dla kolei ujemnych konsekwencyj, któreby zmuszały do zmiany powyższych zasad taryfowych. Udało się bowiem wówczas osiągnąć taką formę pozorumienia, która umożliwiła wyciągnięcie możliwie maksymalnej korzyści poszczególnym odłamom terytorjalnym rolnictwa i przemysłu rolnego z możliwie najmniejszym ich poświęceniem. Udzielono pewnego przywileju nietyle tej czy innej dzielnicy kraju, ile raczej zdrowej tendencji gospodarczej do rozwoju przetwórstwa na miejscu produkcji surowcowej z użyciem na potrzeby miejscowe wartościowych odpadków tego przetwórstwa. Skonstruowana w ten sposób taryfa wytwarza bodźce do stopniowej racjo-

nalizacji w całym kraju stosunku produkcji a przetwórstwa.

Co się tyczy wysokości samych stawek przy przywozie zbóż i przetworów, to postanowiono domagać się obniżki taryf przy przewozie tych artykułów w obrocie wewnętrznym o 30% przy eksporcie o 40%. Podkreślono, iż nadmiernie wysoki koszt przewozu zboża, jaki obecnie ma miejsce, pociąga za sobą cały szereg ujemnych konsekwencyj, obniżając ceny osiągane przez producenta, wytwarzając nadmierną rozpiętość cen pomiędzy ośrodkami produkcji a ośrodkami spożycia, a wreszcie zmniejszając transporty kolejowe. Celem przeciwdziałania wyżej wymienionym ujemnym skutkom gospodarczym postanowiono domagać się w miejsce dotychczasowych ulgowych taryf czasowych aneksowych b 2 (na przewóz zbóż w obrocie wewnętrznym) i g1 (na przewóz mąki w obrocie wewnętrznym) wprowadzenia jednej stałej ulgowej taryfy w zeszycie taryf specjalnych z równoczesnem obniżeniem stawek tej taryfy o 30%. Stawki obecnej taryfy aneksowej g 1 na przewóz mąki są na odległości do 120 km wyższe od stawek taryfy aneksowej b 2. Zastosowanie niższych stawek na odległości do 120 km tylko dla zboża podyktowane zostało przedewszystkiem interesem kolei, zabiegającej o przejęcie przesyłek zboża na bliższych odległościach z furmanek na kolej. Niesłusznie jednak nie włączono do tej taryfy mąki, wychodząc z niewłaściwego założenia, że mąka z młynów wraca do ośrodków konsumcyjnych kolejami a nie furmankami. W rzeczywistości jednak przeważające ilości mąki wracają z młynów furmankami z powrotem do rolnika. Jedynie więc zrównanie na bliskich odległościach stawek na przewóz mąki ze stawkami na przewóz zboża może spowodować przejęcie przez kolej transportów kierowanych obecnie drogą kołową.

Równocześnie wysunięto wniosek o przeniesienie obecnej ulgowej czasowej taryfy aneksowej b 1 na przewóz zbóż z Małopolski Wschodniej, Wołynia i Wileńszczyzny do innych dzielnic kraju — z zeszytu aneksowego do stałych taryf specjalnych z włączeniem do niej mąki (w celu konsekwentnego przeprowadzenia zasady równości taryf na zboża i mąkę we wszystkich taryfach zbożowo-macznych), oraz pogłębienie zniżek stosowanych w tej taryfie o 30%. Przy omawianiu postulatów odnośnej taryfy aneksowej b 1 postanowiono uwzględnić słuszny postulat Wileńszczyzny, zmierzający do skreślenia w obszarze ważności tej taryfy ograniczeń, uniemożliwiających wywóz żyta i jęczmienia z obszaru Wileńszczyzny, która w latach urodzaju może rozporządzać pewnemi nadwyżkami tych zbóż, które z powodzenieem mogłyby być wywiezione do innych dzielnic kraju. Utrzymanie dotychczasowego ograniczenia wywozu z Wileńszczyzny pszenicy wydaje się słuszne, gdyż Wileńszczyzna nie rozporządza nadmiarem pszenicy na wywóz do innych dzielnic kraju. Również wydaje się słusznem utrzymanie taryfy aneksowej b 4 stosowanej obecnie przy dowozie żyta, jęczmienia i pszenicy do młynów w Nowowilejce i Wilnie, tylko dla pszenicy, która musi być dowożona na obszar tej dzielnicy.

W zakresie taryf eksportowych wysunięto wniosek o obniżenie portowej taryfy wyjątkowej P B 1 na przewóz zboża i przetworów przez porty w Gdyni i Gdańsku o 40% z zastosowaniem dla eksportu przez suchą granicę bez ograniczeń kierunkowych przez wszystkie punkty graniczne stawek o 15% wyższych od stawek stosowanych dla eksportu przez porty. Projekt ten uprościłby znacznie orjentację w taryfach zbożowych, zniknęłyby bowiem z zeszytu aneksowego w obrocie wewnętrznym taryfy aneksowe b 1, b 2, i g 1, przy eksporcie natomiast taryfy aneksowe b 3 i b 5 i w miejsce ich wprowadzonoby stałe taryfy: trzy dla obrotu wewnętrznego (jedna normalna dla obrotu wewnętrznego, druga dla Małopolski Wschodniej, Wileńszczyzny i Wołynia i trzecia na dowóz pszenicy do młynów w Nowowilejce i Wilnie), jedną dla eksportu przez suchą granicę i jedną dla eksportu przez porty. W końcu postanowiono utrzymać, jako taryfę stałą stosowaną obecnie czasową taryfę aneksową b 8 przy eksporcie zakwalikowanych nasion zbóż i strączkowych z równoczesnem dostosowaniem poziomu tej taryfy do projektowanych zmian w innych taryfach zbożowych.

Odnośnie przewozu nasion wysunięto wniosek o włączenie do taryfy wyjątkowej B 2, stosowanej obecnie przy przewozie nasion, buraków cukrowych, pastewnych i ćwikłowych poz. 11 w obrocie wewnętrznym — z warunkiem adresowania przesyłek do składów zawozowych korzystających z ulg reekspedycyjnych lub nadawanie przesyłek przez te składy — nasion koniczyn i traw oraz nasion marchwi. Wskazano, iż nasiona koniczyn i traw oraz marchwi nawet w większych gospodarstwach są produkowane w niewielkich stosunkowo ilościach, stąd też w gospodarstwach produkujących mogą być i są czyszczone prowizorycznie. Doczyszczanie tych nasion wymaga bardzo precyzyjnych i kosztownych maszyn, urządzenie których może się opłacić przy przerobieniu na nich rocznie kilku tysięcy q, a zatem zbioru z kilku a nawet kilkunastu gospodarstw produkujących takie nasiona. Nasiona koniczyn wymagają bardzo precyzyjnego doczyszczenia, by nie zaśmiecać pól nasionami chwastów, których nawet w 1 kg zebranych nasion koniczyny jest bardzo wiele. Doczyszczenie nasion koniczyny możliwie do 99,5% czystości, czyli do 0,5 zanieczyszczeń przedstawia dla rolnictwa pierwszorzędne znaczenie. Nasiona marchwi muszą być początkowo obtarte, a później dopiero doczyszczane, przyczem ilość odpadków przy obtarciu nasion marchwi dochodzi do 40% pierwotnej wagi. Mając powyższe na względzie wydaje się rzeczą słuszną i konieczną stworzenie dla przewozów nasion koniczyn, traw oraz marchwi tych samych warunków przewozowych, z jakich korzystają obecnie nasiona buraków cukrowych.

Pozatem wysunięto wniosek o przeniesienie taryf aneksowych b 12 stosowanej przy eksporcie przez porty zakwalifikowanych nasion roślin oleistych, taryfy aneksowej b 13, stosowanej przy eksporcie przez porty zakwalifikowanych nasion traw i koniczyn, brukwi, marchwi i rzepy do grupy stałych taryf specjalnych.

Taryfy te obecnie mają charakter dorywczy, czasowy, co stwarza w handlu warunki niepewności. Realizacja tego wniosku, wprowadzając (na dłuższy okres czasu) stałość tej taryfy umożliwi eksporterom racjonalną kalkulację handlową, tak konieczną w obecnych trudnych warunkach eksportowych. W końcu w zakresie przewozu nasion wysunięto wniosek o takie sformułowanie taryf, tak drobnicowych jak i wagonowych, by przy przewozach ponad 400 km opłaty zniżały się znacznie, ewentualnie nawet przy przewozie ponad 400 km nasiona przeznaczone do siewu opłacały te same stawki taryfowe, co i przy przewozie na odległości 400 km. Obecnie zbyt wysokie taryfy kolejowe uniemożliwiają rozprowadzanie nasion siewnych na dalekich Kresach wschodnich. Projek-

towany układ taryf umożliwi zaopatrywanie się w doborowe ziarno do siewu okolicom pozbawionym hodowli nasion i produkcji nasiennej, t. j. Kresom Wschodnim co leży tak w interesie rolnictwa jak i ogólnej kultury rolnej.

Przy okazji omawiania sprawy rozprowadzania nasion siewnych wśród rolników wysunięto postulat, by zaświadczenia na ulgowy przewóz nasion siewnych mogły wydawać powiatowe organizacje rolnictwa w porozumieniu z Izbami Rolniczemi.

W zakresie przewozu bydła i trzody chlewnej w referacie wysunięto wniosek o obniżkę obecnie stosowanych taryf przy przewozie żywca na odległości do 400 km o 30%, ponad 400 km wprowadzenie silnej degresji dochodzącej na dalszych odległościach do 50%, utrzymując równocześnie dotychczasową marżę na rzecz eksportu. Podkreślono, iż utrzymujący się od roku 1929 sztywny poziom kosztów przewozu żywca wobec ostrego bardzo spadku cen, wywołał w konsekwencji znaczną ucieczkę bydła od transportów kolejowych. Wskazano, iż na terenie większości województw przy zaopatrywaniu znaczniejszych ośrodków konsumcyjnych prawie powszechnie stosowany jest spęd pieszy, co z punktu widzenia interesów rolnictwa jest rzeczą wysoce niepokojącą i wymaga stanowczego przeciwdziałania. Stosowanie przepędu pieszego odbija się ujemnie na wadze zwierząt, co przy kupnie przerzucane jest na rolnika. W niektórych porach roku przepęd jest uniemożliwiony ze względu na warunki atmosferyczne i brak paszy naturalnej, co powoduje nadmierną niezdrową podaż w poprzednim okresie czasu. Uniemożliwienie korzystania z przewozów kolejami stwarza duże trudności przy usuwaniu lokalnych nadwyżek, powoduje duże rozpiętości cen na poszczególnych rynkach, utrudnia pracę nad organizacją rynków, która pozwoliłaby na równomierne rozkładanie podaży i popytu w zależności od poziomu cen. Podkreślono, iż poziom cen otrzymywanych przez rolnika w okolicach dalej położonych od dużych centrów zbytu jest tak niezmiernie niski, że przyczynia się poważnie do zaniku hodowli inwentarza. W konsekwencji tego stanu rzeczy następuje osłabienie obrotu gospodarczego na tak ważnym odcinku życia ekonomicznego, jakim jest produkcja hodowlana, zwiększając przytem rozpiętość pomiędzy cenami żywca w głównych centrach konsumcyjnych, a takiemi samemi cenami w odległych ośrodkach produkcji. Konstrukcja wniosku o obniżenie taryf przewozowych dla bydła i trzody chlewnej ma na celu z jednej strony przejęcie przez koleje przewozów dokonywanych przy pomocy innych środków komunikacyjnych, lub też drogą przepędu na bliskich odległościach, a jednocześnie przewozu inwentarza na wielkie odległości, gdzie dotychczasowe stawki taryfowe są zupełnie prohibicyjne. Ten ostatni postulat niezależnie od zwiększenia przewozów ma na celu większe wyrównanie cen produktów hodowlanych przy ułatwianiu dowozu z okręgów nadwyżkowych do ośrodków konsumcyjnych. W końcu podkreślono, iż konieczność utrzymania się na międzynarodowych rynkach zbytu i zwalczania konkurencji innych państw konkurujących skłania do specjalnego uwzględnienia różnicy w taryfach wewnętrznych i eksportowych w stosunku jaki istnieje obecnie.

Równocześnie wysunięto wniosek o obniżeniu taryfy wyjątkowej C 2 stosowanej obecnie przy przewozie zwierząt domowych bitych, drobiu bitego, mięsa i wnętrzności zwierzęcych, świeżych, mrożonych lub solonych, bekonów, kiełbas, kiszek surowych lub gotowanych, wędlin o 30%. W uzasadnieniu wskazano na blisko 3-krotne obniżenie się w ostatnich latach cen rynkowych na te artykuły, co oczywiście wpłynęło przy nieznacznie tylko obniżonych stawkach taryfowych na niewspółmierne obciążenie stawką taryfową tych artykułów. W końcu wskazano na konieczność wprowadzenia specjalnej ulgowej taryfy drobnicowej przy eksporcie wszelkiego rodzaju wędlin, konserw mięsnych, warzyw i t. p. z opłatami rubruki a), odpowiedniej klasy wagonowej, przewidzianej dla danego artykułu, podwyższonej o 15%. W uzasadnieniu podkreślono, iż w obecnych warunkach pomyślnie zapoczątkowany eksport wędlin i konserw, narazie w przesyłkach drobnicowych jest obciążony zbyt wysoką stawką taryfową, co uniemożliwia racjonalną kalkulację handlową i stawia eksporterów w warunkach uniemożliwiających im eksport tych artykułów. Eksporterzy starając się zdobyć nowe rynki dla tych artykułów, wysyłają te towary nie w przesyłkach wagonowych, lecz jako próby w przesyłkach drobnicowych. Dla takich przesyłek istniejąca normalna taryfa drobnicowa, obciąża towar w zbyt wysokim stosunku (około 15% przy odl. 300 km). Takie warunki transportowe wstrzymują rozwój akcji prób zdobycia nowych rynków zbytu.

W zakresie przewozów warzyw i owoców podkreślono w referacie konieczność zastosowania możliwie najniższych stawek przewozowych dla drobnicy. Obecnie zbyt wysokie stawki taryfowe przy spadku cen dochodzących do 60% w niektórych warzywach uniemożliwiają zbyt tych artykułów pierwszej potrzeby już nawet na niewielkich stosunkowo odległościach, powodując bardzo znaczne kurczenie się tych przewozów. Zaprojektowano zatem stosowanie dla przesyłek drobnicowych warzyw i owoców rubryki a) (za 5.000 kg) odpowiednich klas wagonowych. Pozatem z uwagi na zbyt wysokie obciążenie stawką taryfową i ładunków wagonowych zaprojektowano obniżenie obecnie obowiązujących stawek dla tych artykułów od 15 do 20%. W szczególności podkreślono konieczność stosowania możliwie najniższych taryf przy przewozie warzyw do znaczniejszych ośrodków konsumcyjnych i miejscowości kuracyjnych. Z uwagi na wzrastające możliwości eksportowe cebuli zwłaszcza na rynki północne wysunięto wniosek o wprowadzenie specjalnej ulgowej taryfy na eksport cebuli przez Gdynię i Gdańsk z opłatami najniższej klasy wagonowej.

W zakresie przewozu owoców i jagód postanowiono poza obniżką taryf na te artykuły od 15 do 20% domagać się skasowania stosowanego obecnie zróżnicowania kosztów przewozu owoców i jagód w zależności od rodzaju opakowania. Wskazano, iż zróżnicowanie takie nie jest niczem uzasadnione i nie powinno mieć miejsca w nowej taryfie zarówno w obrocie wewnętrznym, jak i przy eksporcie. W obecnych warunkach towar przewożony luzem lub w gorszem opakowaniu korzysta przy przewozie z niższych taryf niż towar opakowany staranniej, dokładniej i umiejętniej. Stwarza to pewnego rodzaju premję dla towaru źle opakowanego, co z punktu widzenia racjonalizacji produkcji i unowocześnienia handlu owocami jest niewskazane i niewłaściwe

W zakresie przewozu warzyw wskazano dodatkowo

na konieczność wprowadzenia dla Śląska specjalnie niskiej taryfy na przewóz warzyw w przesyłkach drobnicowych z opłatami rubryki a) najniższej obecnej 17-stej klasy wagonowej. Podkreślono, iż taka ulgowa taryfa mieć będzie pierwszorzędne znaczenie dla tego okręgu gospodarczego.

Omówienie taryf na inne artykuły rolnicze pozostawiamy do następnych numerów.

Przegląd ustaw i rozporządzeń.

W sprawie szacowania nieruchomości ziemskich przymusowo wykupowanych przy przeprowadzeniu reformy rolnej, rozp. min. Rol. i R. R. z dn. 16.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 107).

O ujednostajnienie okresów umorzenia i innych warunków wierzytelności długoterminowych i listów zastawnych instytucyj kredytu długoterminowego — oraz o pierwszeństwie i konwersji zaległości od wierzytelności tych instytucyj, rozp. min. Skarbu oraz Sprawiedliwości z dn. 22.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 109).

O zniżkach celnych, rozp. min. Skarbu w porozumieniu z min. min. Przem. i Handlu oraz Rolnictwa i R. R. z dn. 25.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 117).

W sprawie wykonania ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec, rozp. min. Rolnictwa i R. R. 16.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 120).

Ustawa skarbowa z dn. 24.31935 r. na okres od 1 kwietnia 1935 do 31 marca 1936. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 121).

Ustawa z dnia 26 marca 1935 r., o upoważnieniu Ministra Skarbu do wypuszczenia wewnętrznej pożyczki inwestycyjnej. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 122).

O poborze 10% dodatku do opłat stemplowych i podatków bezpośrednich oraz 15% dodatku do podatków bezpośrednich oraz spadkowego i od darowizn.

Ustawa z dn. 26.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 127).

O zmianie ustawy z dn. 22 października 1931 r. o kryzysowym dodatku do państwowego podatku dochodowego, ustawa z dn. 26.3.1935 r. (Dz. U. R. P., Nr. 22, poz. 128).

O pobieraniu odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych, ustawa z dn. 18.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 129).

O opodatkowaniu tłuszczów, ustawa z dn. 26.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr., 22, poz. 130).

O organizacji Centralnego biura i wojewódzkich biur do spraw finansowo-rolnych, rozp. min. min. Rolnictwa i R. R., Skarbu, Sprawiedliwości i Spraw Wewn. z dn. 22.3.1935 r. (Dz. U. R. P., Nr. 22, poz. 1433).

W sprawie obniżenia ceł wywozowych na niektóre artykuły gdańskiego przemysłu, gdańskich rękodzieł oraz gdańskiego rolnictwa rozp. min. Skarbu wydane w porozumieniu z min. min. Przem. i Handlu oraz Rol. i R. R. z dn. 27.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 134).

O ulgach w spłacie zaległości podatkowych rozp. min. Skarbu z dn. 28.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 136).

O zmianie ustawy o państwowym podatku dochodowym ustawa z dn. 18.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 162).

O ogłaszaniu orzeczeń o tworzeniu i zmianach obwodów rybackich, rozp. min. Rol. i R. R. z dn. 25.3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 165).

O opodatkowaniu cukru skrobiowego ustawa z dn. 18. 3.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 170).

O upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy, ustawa z dn. 26.3.1935 r. (Dz. U. R. P Nr. 28, poz. 215).

O ulgach w spłacie zaległości podatkowych, rozp. Min. Skarbu z dn. 15.4.1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 225).

KRONIKA ZAGRANICZNA.

BUŁGARJA

Organizacja i standaryzacja eksportu.

W ostatnich miesiącach Bułgarja weszła na drogę stopniowego wprowadzenia standaryzacji artykułów wywozowych. Przymusowa standaryzacja nie ma się ograniczać do artykułów rolniczych i obejmie również niektóre produkty przemysłowe. Przepisy standaryzacyjne oparte będą na ustawie ramowej, która weszła w życie 15 marca r. b.

Artykuł 1 wymienionej ustawy daje Ministrowi Gospodarstwa Narodowego uprawnienie do wydawania przepisów, na podstawie których będzie wykonywana kontrola wywożonych towarów pod względem ich jakości, rodzaju, typu i opakowania. Dla każdego artykułu wywożonego wydane zostaną specjalne przepisy w osobnem rozporządzeniu.

Artykuł 2 ustawy postanawia, że władze celne nie będą zezwalać na wywóz towaru, objętego przymusową kontrolą, o ile dany transport nie będzie zaopatrzony w specjalne zezwolenie wydane przez organy Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego.

I wreszcie artykuł 3 ustawy ustala, kto może być eksporterem towarów, podlegających przymusowej kontroli.

Dalsze artykuły ustawy z 15 marca r. b. zajmują się zaganieniem organizacji i popierania finansowego wywozu z Bułgarji. Minister Gospodarstwa Narodowego został mianowicie uprawniony do organizowania eksporterów w przymusowe związku branżowe oraz do określania podziału między eksporterów kontyngentów posiadanych przez Bułgarję. Przepis ten zmierza do usunięcia dzikiej konkurencji eksporterów na zagranicznych rynkach oraz do lepszego uzyskania posiadanych przez Bułgarję możliwości zbytu w zakresie poszczególnych artykułów.

Celem wzmożenia wywozu z Bułgarji ma zostać utworzony przez Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego specjalny „Fundusz popierania wywozu". Na fundusz ten złożą się dotacje ze strony Skarbu Państwa oraz samorządu, składki ściągane z przedsiębiorstw oraz organizacyj, oraz wpływy z kar, konfiskat i t. d.

GRECJA

Nowe ograniczenia przywozowe.

Na podstawie dekretu Ministra Finansów i Gospodarstwa Narodowego zostało wprowadzone nowe ograniczenie przywozu wszelkich artykułów do Grecji, które polega na zmniejszeniu o 90% wysokości przywozu dokonywanego przez poszczególnych importerów na podstawie zezwoleń dewizowych. Zarządzenie to ma obowiązywać do 1 lipca r. b.

NIEMCY

Polityka tłuszczowa.

Polityka gospodarcza Niemiec oddawna już zmierza do osiągnięcia w możliwie największym stopniu samowystarczalności na wypadek wojny. W chwili obecnej obok względów strategicznych to dążenie do samowystarczalności spotęgowane jest jeszcze koniecznością obrony zagrożonej waluty i naprawy ujemnego bilansu handlowego.

Dążąc do pełnego zaopatrzenia ludności w żywność oraz przemysłu wojennego w najniezbędniejsze surowce pochodzenia rolniczego, stworzono w Niemczech optymalne warunki dla rozwoju oraz intensyfikacji produkcji rolnej. Między innemi zwrócono baczną uwagę na zagadnienie wzmożenia rodzimej produkcji tłuszczów zarówno roślinnych jak i zwierzęcych.

Dzisiaj okazuje się, że pomimo prowadzonej już od szeregu lat celowej akcji i otoczeniu krajowej produkcji tłuszczów troskliwą opiekę, osiągnięto w tej dziedzinie bardzo mierne wyniki, gdyż niemiecka produkcja tłuszczów zaspakaja nadal zaledwie około 35% zapotrzebowania rynku wewnętrznego.

Jedynie w r. 1933, tłuszcze krajowe pokryły 40,8% całego zapotrzebowania wewnętrznego, lecz już w następnym roku 1934, krajowa produkcja tłuszczów wykazuje dość znaczny spadek.

Produkcja tłuszczów w Niemczech w ostatnim pięcioleciu wynosiła w tysiącach tonn:

Tłuszcze:	*1930*	*1931*	*1932*	*1933*	*1934*
Masło	335	365	387	405	347
Tłuszcze zwierz.	299	335	313	369	352
Tłuszcze roślinne	7	5	3	3	15
Razem	641	705	703	777	714

Poważny, bo pięciokrotny wzrost produkcji obserwujemy jedynie w zakresie tłuszczów roślinnych dzięki wprowadzeniu zwiększenia uprawy roślin oleistych, w pierwszym rzędzie rzepaku i rzepiku.

W zestawieniu z importem, krajowa produkcja tłuszczów w stosunku do ogólnego zapotrzebowania przedstawia się jak następuje (w tysiącach t):

Rok.	*Ogólne zapotrz.*	*Prod. wew.*	*Import*	*Prod. kraj. w % zapotrzeb.*
1930	1887	641	1246	34,0
1931	1890	705	1185	37,3
1932	2003	703	1300	35,1
1933	1905	777	1128	40,8

Jak wynika z powyższego zestawienia supremacja importu nad produkcją własną jest znaczna. Z ogólnej sumy importu, 60% importowanych tłuszczów roślinnych oraz 75% importowanych tłuszczów zwierzęcych przypada na *tłuszcze jadalne*, służące przeważnie do wyrobu margaryny i tylko w niewielkim stopniu używane do bezpośredniego spożycia. Około 40% całego przywozu tłuszczów roślinnych i 25% tłuszczów zwierzęcych zużywają Niemcy dla celów technicznych głównie dla przemysłu mydlarskiego.

Restrykcje importowe, jakie stosuje obecnie rząd Rzeszy zmuszają sfery gospodarcze do poszukiwania nowych możliwości pokrycia krajowego zapotrzebowania tłuszczów jadalnych jak i technicznych. Zwiększenie krajowej produkcji tłuszczów zwierzęcych, a w pierwszym rzędzie masła da się jednak urzeczywistnić jedynie bądź przez powiększenie pogłowia bydła, bądź też przez powiększenie wydajności mleka u krów i poprawy zawartości tłuszczu w mleku.

Zarówno pierwsza jak i druga droga zwiększenie produkcji uzależniona jest od zużycia większych ilości paszy, co wymaga zwiększenie produkcji pasz zielonych i soczystych wraz z jednoczesnym wzmożeniem importu pasz treściwych, a to godziłoby w samo założenie projektowanej akcji. Zwiększenie zaś krajowej produkcji pasz zielonych i soczystych, względnie znaczne rozszerzenie uprawy nasion oleistych celem zdobycia własnych olejów roślinnych i pasz treściwych w postaci kuchów jest utrudnione i paralizowane w tym wypadku koniecznością redukcji obszaru zasiewu zbóż, co groziłoby poważnym niedoborem na tym odcinku. Ażeby móc zrezygnować zupełnie z importu nasion oleistych, należałoby pod uprawę roślin oleistych krajowych, przeznaczyć przeszło 1,5 miljona ha. Import pasz treściwych do Niemiec bez specjalnego forsowania wyżej omówionej akcji jest bardzo poważny, jak to wynika z niżej załączonej tablicy (dane w 1000 tonn):

Import makuchów	*1932*	*1933*	*1934*
Słonecznikowe	79	44	35
Bawełniane	62	44	31
Lniane	115	85	20
Sojowe	121	96	13
Z orzech. ziemnych	189	128	13
Kokosowe	101	74	5
Palmowe	44	35	2
Rzepakowe	8,5	6,3	0,3
Konopne	1	0,9	—
Inne	11	13	2
Import całkowity	733	527	122
Eksport	94	67	21
Czysty import	639	460	101

Import ten gwałtownie maleje zwłaszcza w ostatnim roku, co tłumaczyć należy przedewszystkiem polityką ogólno-gospodarczą kraju i restrykcjami dewizowemi. Trudno przypuszczać, aby dla celu pośredniego, jakim jest zwiększenie krajowej produkcji tłuszczów, rząd Rzeszy zmienił radykalnie swoje dotychczasowe stanowisko odnośnie importu makuchów. Wewnętrzna produkcja makuchów również zmalała w porównaniu do roku ubiegłego.

Produkcja makuchów w Niemczech wynosiła (w 1000 tonn):

Makuch	*1933*	*1934*
Sojowy	960	749
orzechy ziemne	174	216
lniany	233	206
palmowy	129	143
kokosowy	42	79
konopny	8	20
słonecznikowy	12	12
rzepakowy	15	10
Sezamowy	2	1
bawełniany	0,1	0,6
makowy	4	2
Razem	1560	1439

Łącząc sumy makuchów importowanych z dostarczonemi przez krajowe olejarnie, otrzymamy *ogólne spożycie makuchów* w Niemczech, wynoszące w 1000 tonn:

rok 1931	1851
„ 1932	2278
„ 1933	2040
„ 1934	1540

Ogólne spożycie makuchów w Niemczech ma raczej tendencję malejącą, co rokuje na przyszłość jeszcze większy niedobór produkcji tłuszczowej. Z wyżej nakreślonego krótkiego szkicu na temat polityki tłuszczowej Niemiec można wyciągnąć wnioski natury ogólnej. Osiągnięcie samowystarczalności w dziedzinie produkcji rolnej, nawet przy zastosowaniu najdalej idącej polityki protekcyjnej w stosunku do rolnictwa dla krajów uprzemysłowionych i gęsto zaludnionych, a wykazujących znaczny deficyt płodów rolnych, nie jest bynajmniej rzeczą łatwą, gdyż osiągnięcie samowystarczalności na jednym odcinku, stwarza natychmiast niedobór i konieczność importu na innych.

Taką samą sytuację, tylko odwróconą, obserwujemy jednocześnie w krajach o charakterze wybitnie rolniczym i posiadających nadwyżki eksportowe, gdzie każde t. zw. przestawienie produkcji rolnej celem usunięcia nadwyżek i uniknięcia eksportu w jednym dziale produkcji, wytwarza w konsekwencji w innym dziale wzrost i konieczność eksportu.

L. B. Z.

S T A T Y S T Y K A

Ceny hurtowe produktów hodowli oraz żyta i pasz za 100 kg. w złotych w Polsce.

ROK I MIESIĄC	Bydło rog. krowy i jałówki w Poznaniu	Trzoda chlewna śred. 4 gat. w Poznaniu	Mleko za 100 litrów loco stacja załadunk.	Masło (I gatunek) w Warszawie	Otręby żytnie na giełdzie Warsz.	Makuchy na giełdzie Warszawsk. lniane	Makuchy na giełdzie Warszawsk. rzepakowe	Siano u produc.	Ziemniaki (fabryczne) u produc.	Żyto na giełdzie Warszawsk.
1926/27	120,77	211,55	38,09	623,00	25,99	41,56	30,79	7,83	7,48	41,56
1927/28	132.38	202,74	38,72	428,00	28,39	49,66	39,43	8.72	7,12	43,79
1928/29	135,37	209,23	41,66	668,00	24,63	49,65	40,16	14,96	6,71	43,54
1929/30	115,72	222,77	34,79	570,00	12,77	38,81	29,92	7.72	3,72	21,99
1930/31	88,96	131,96	28,75	477,00	14,31	31,04	21,98	7,85	4,87	21,82
1931/32	57,45	100,18	22,63	377,00	14,94	24,49	18,60	7,95	3,70	25,09
1932/33	45,02	94,64	18,00	323,00	9,69	19,75	15,41	5,44	2,88	17,87
Średnia 1933/34	48,81	78.17	16,42	306,00	8,92	17,88	13,58	4,28	3,05	14,34
1934 VIII	49,28	73,06	15,00	236,00	11,27	20,17	15,41	4,49	2,93	17.09
IX	50.17	63.63	14.00	227,00	10.59	18.70	14.53	4.55	2,74	17,09
X	48.55	58.05	14.00	262.00	9.90	17.33	13,83	4.55	2,28	16,63
XI	43,27	55.44	16.00	282,00	9,01	16,50	13,00	4,53	2,18	13.93
XII	38,85	52,31	14.00	305,00	9,10	16.50	13,00	4,66	2,25	14,31
1935 I	36,77	51,25	11.00	251,00	8,95	16.50	13.00	4,81	2,36	14,56
II	32,53	53,84	11.00	270,00	8.82	16,57	12,78	5,05	2,45	14,56

Stosunek cen produktów hodowli do cen żyta i pasz.

ROK I MIESIĄC	Stos. cen ż. w. bydła do cen			Stos. cen ż. w. trzody chlewnej do cen			Stosunek ceny mleka do cen						Stosunek ceny masła do cen					
	żyta	siana	ziemniaków	żyta	jęczmienia	ziemniaków	żyta	otrąb żytnich	makuchów lnian.	makuchów rzepak.	siana	ziemniaków	żyta	otrąb żytnich	makuchów lnian.	makuchów rzepak.	siana	ziemniaków
1926/27	2,91	15,42	16,15	5,09	5,48	28,28	0,92	1,47	0,92	1,24	4,86	5,09	14,99	23,97	14,99	20,03	79,57	83,26
1927/28	3.14	15,75	19,29	4,63	4,53	28.47	0,88	1,36	0,78	0,98	4,44	5,45	14,34	22,12	12,65	15,93	72,02	88,50
1928/29	3,92	9,05	20,17	6,06	5,73	31,18	1,21	1,69	0,84	1,04	2,78	6,21	19,34	27,12	13,45	16,73	44,65	99,55
1929/30	5,26	14,99	31,11	10,13	8,34	59,88	1,38	2,72	0,90	1,16	4,51	9,35	25,92	44,64	14,69	19,05	73,83	153,23
1930/31	4,08	11,33	18,27	6,05	5,15	27,10	1,32	2,01	0,93	1,13	3,66	5,90	21,86	33,33	15,37	21,70	60,76	97,95
1931/32	2,30	7,23	15,53	3,99	4,07	27,08	0,90	1,51	0,92	1,21	2,85	6,12	15,03	25,23	15,39	20,27	47,42	101,89
1932/33	2,52	8,27	15,63	5,30	—	32,86	1,01	1,86	0,91	1,17	3,31	6,25	18,07	33,33	16,35	20,96	59,38	112,15
Średnia 1933/34	3.40	11,40	16,00	5,45	4,91	25,63	1,15	1,84	0,92	1,21	3,84	5,38	21,34	34,30	17,11	22,53	71,50	100,33
1933 VIII	2,88	10,98	16,82	4,28	3,42	24,91	0,88	1,33	0,74	0,97	3,34	5,12	13,81	20,94	11,70	15,31	52,55	80,55
IX	2,94	11,03	18,31	3,72	3,99	23,22	0,82	1,32	0,75	0,96	3,08	5,11	13,28	21,44	12,14	15,62	49,89	82,84
XI	2,92	10,67	21,29	3,49	2,68	25,46	0,84	1,41	0,81	1,01	3,08	6,14	15,75	26,46	15,12	18,94	57,58	114,91
XI	3,10	9,55	19,84	3,97	2,74	26,43	1,15	1,78	0,97	1,23	3,53	7,34	20,24	31,30	17,09	21,69	62,25	129,36
XII	2,71	8,34	17,27	3,65	2,53	23,25	0,97	1,54	0,85	1,08	3,00	6,22	21,31	33,52	18,48	23,46	65,46	135,59
1934 I	2,53	7,64	15,58	3,51	2,36	21,71	0,76	1,23	0,66	0,85	2,29	4,66	17,24	28,04	15,21	19,31	52,18	106,36
II	2.24	6,45	13,28	3,69	2,54	21,97	0,76	1,25	0,66	0,86	2,18	4,48	18,54	30,61	16,29	21,13	53,47	110,20

Porównawcze zestawienie przewozów kolejowych ważniejszych artykułów rolniczych za lata 1931, 1932, 1933 i 1934 roku według danych Centralnego Biura Statystycznego Ministerstwa Komunikacji.

ROK	NADANIE				PRZYJĘCIE			
	w komunikacji wewnętrznej	do portów		zagranicę	z portów		z zagranicy	Tranzyt
		Gdyni	Gdańska		Gdyni	Gdańska		
	tonny				tonny			
Pszenica.								
1932	19.292	—	983	1.399	—	121	745	16
1933	17.903	—	1.251	493	—	—	6.428	25
1934	23.664	—	2.207	573	—	—	360	—
1935	18.700	1	1.900	63	—	45	—	45
Żyto.								
1932	43.177	60	9.861	2.067	—	—	305	464
1933	20.324	—	10.797	2.390	—	6	2.881	—
1934	39.673	—	30.273	6.720	—	—	166	—
1935	32.215	6.278	62.708	1.320	—	67	—	44
Owies.								
1932	4.270	—	150	78	—	10	—	—
1933	5.405	—	4.307	233	—	11	—	250
1934	4.992	—	212	297	—	10	—	15
1935	4.524	—	4.730	385	—	—	—	224
Jęczmień.								
1932	6.335	—	6.639	1.128	—	111	30	18
1933	4.929	—	12.299	367	—	—	255	—
1934	8.209	—	16.651	304	—	—	—	180
1935	9.722	—	32.355	138	—	58	—	60
Mąka zbożowa.								
1932	35.123	10	1.871	357	—	41	3	168
1933	44.445	10	2.843	195	—	—	5	70
1934	49.963	10	7.583	212	—	—	—	66
1935	41.776	—	2.652	420	15	55	—	341
Otręby.								
1932	11.197	—	584	803	—	10	303	3.503
1933	14.414	—	1.526	15	—	—	360	2.543
1934	17.571	15	488	91	—	10	—	1.992
1935	18.727	15	1.383	—	—	—	—	3.324
Ziemniaki świeże.								
1932	2.754	322	94	882	—	—	—	66
1933	3.391	—	—	109	—	—	—	243
1934	8.827	—	15	221	—	—	—	312
1935	3.507	—	185	15	—	—	—	299
Bydło rosłe.								
1932	8.974	—	206	466	—	—	—	456
1933	7.984	—	105	57	—	—	—	76
1934	7.452	—	24	168	—	—	2	92
1935	6.414	—	—	309	—	—	—	38
Trzoda chlewna.								
1932	8.784	—	659	1.352	—	—	—	549
1933	5.871	—	453	934	—	—	32	155
1934	5.386	—	137	987	—	—	13	175
1935	4.994	—	164	985	—	3	—	109
Drzewo nieobrobione.								
1932	41.500	—	3.472	5.469	—	108	1	3.138
1933	34.653	—	5.545	8.920	—	—	21	1.004
1934	100.769	—	8.446	21.449	—	1	—	1.059
1935	55.331	—	3.747	7.468	5	26	4	2.196
Drzewo obrobione.								
1932	26.728	15	30.180	9.260	—	47	384	10.863
1933	20.967	3.734	28.736	6.848	—	51	126	23.328
1934	33.382	4.739	58.314	4.278	14	31	310	22.441
1935	29.632	3.253	25.606	4.625	25	100	287	21.174